

65. Keskiviikkona 2 päivänä kesäkuuta 1993

kello 14

S.

Päiväjärjestys

Ilmoituksia

Kolmas käsittely:

1) Ehdotukset metsästyslaiksi ja eräiksi
siihen liittyviksi laeiksi 1551

Hallituksen esitys n:o 300/1992 vp
Lakialoite n:o 52/1992 vp
Toivomusaloitteet n:ot 618 ja 657/1991 vp
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö
n:o 7

Ainoa käsittely:

2) Asetukset 27 päivältä marraskuuta
1992 sekä 30 päivältä huhtikuuta 1993
Yhdistyneiden Kansakuntien turvallisuus-
neuvoston Jugoslavian liittotasavaltaa
koskevaan päätökseen perustuvien veloi-
tusten täyttämistä annetun asetuksen
muuttamisesta 1567

Asetukset n:ot 12/1992 vp ja 1
Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 6

3) Asetus 4 päivältä joulukuuta 1992
Yhdistyneiden Kansakuntien turvallisuus-
neuvoston Liberiaa koskevaan päätökseen
perustuvien veloitusten täyttämistä

Asetus n:o 13/1992 vp
Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 7

Ensimmäinen käsittely:

4) Ehdotus laiksi EFTA-valtioiden ja
S. Romanian välillä tehdyn sopimuksen sekä
siihen liittyvän Suomen ja Romanian välil-
lä maataloustuotteiden kaupasta tehdyn
pöytäkirjan eräiden määräysten hyväksy-
misestä 1567

Hallituksen esitys n:o 56
Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 8

5) Ehdotus laiksi Ukrainan kanssa teh-
dyn sijoitusten edistämistä ja molemmin-
puolista suojelua koskevan sopimuksen
eräiden määräysten hyväksymisestä 1568

Hallituksen esitys n:o 57
Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 9

6) Ehdotus laiksi Valko-Venäjän kanssa
tehdyn sijoitusten edistämistä ja molem-
minpuolista suojelua koskevan sopimuk-
sen eräiden määräysten hyväksymisestä

Hallituksen esitys n:o 58
Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 10

7) Ehdotus laiksi Uzbekistanin kanssa
tehdyn sijoitusten edistämistä ja molem-
minpuolista suojelua koskevan sopimuk-
sen eräiden määräysten hyväksymisestä

Hallituksen esitys n:o 59
Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 11

8) Ehdotus laiksi poronhoitolain 4 §:n muuttamisesta 1568

Hallituksen esitys n:o 192/1992 vp
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 8

9) Ehdotus laiksi räjähdysvaarallisista aineista annetun lain muuttamisesta „

Hallituksen esitys n:o 72
Talousvaliokunnan mietintö n:o 19

10) Ehdotus laiksi kemikaalilain muuttamisesta annetun lain muuttamisesta „

Hallituksen esitys n:o 74
Työasiainvaliokunnan mietintö n:o 4

11) Ehdotus laiksi asumistukilain muuttamisesta „

Hallituksen esitys n:o 32
Ympäristövaliokunnan mietintö n:o 5

Pöydällepanoa varten esitellään:

12) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 18 Eduskunnan tilintarkastajien kertomuksesta vuodelta 1992 (K 4) 1573

13) Hallintovaliokunnan mietintö n:o 10 hallituksen esityksestä laiksi uskonnonvapauslain muuttamisesta (HE 44) „

14) Ympäristövaliokunnan mietintö n:o 6 hallituksen esityksestä lainsäädännöksi maksuvaikeuksissa oleville asuntovelallislille myönnettävästä korkotuesta (HE 55) „

Puhetta johtaa toinen varapuhemies Pesälä.

Nimenhuudossa merkitään poissa oleviksi edustajat Alho, Astala, Donner, Hacklin, Hassi, Ihamäki, Juhantalo, Kaarilahti, Kanerva, Kauppinen, Kekkonen, Kuittinen, Laivoranta, Laukkanen V., Lindroos, Luttinen, Nordman, Pekkarinen, Rask, Rimmi, Rinne, Salolainen, Stenius-Kaukonen, Särkijärvi, Takala, Viinanen ja Wahlström.

S. Nimenhuudon jälkeen ilmoittautuvat edustajat Kaarilahti, Alho, Kuittinen, Särkijärvi, Wahlström ja Stenius-Kaukonen.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä päivästä virkatehtävien vuoksi ed. Wahlström sekä yksityisasioiden vuoksi edustajat V. Laukkanen, Lindroos, Nordman, Rinne ja Takala, tästä ja huomista päivästä virkatehtävien vuoksi edustajat Donner, Hassi, Salolainen ja Viinanen sekä yksityisasioiden vuoksi edustajat Ihamäki ja Kekkonen.

Uusia hallituksen esityksiä

Toinen varapuhemies: Ilmoitetaan, että tasavallan presidentin kirjelmän ohella viime toukokuun 28 päivästä ovat eduskunnalle saapuneet hallituksen esitykset n:ot 82 ja 86, jotka nyt on edustajille jaettu.

Wärtsilä Meriteollisuus Oy:n toiminnan tukemista koskeva kertomus

Toinen varapuhemies: Ilmoitetaan, että tasavallan presidentin kirjelmän ohella viime toukokuun 28 päivästä on eduskunnalle saapunut kertomus niistä jatkotoimenpiteistä, joihin eduskunnan tekemät muutokset ja ehdotukset Wärtsilä Meriteollisuus Oy:n toiminnan tukemisesta valtion ja valtiomenemistöisten osakeyhtiöiden varoin ja toimenpitein ovat antaneet aihetta. Tämä kertomus on nyt saatettu eduskunnan tietoon jakamalla se edustajille.

Kirjalliset kysymykset

Toinen varapuhemies: Ilmoitetaan, että eduskunnalle ovat, puhemiehelle osoitettuna, saapuneet vastaukset kirjallisiin kysymyksiin n:ot 198 ja 218. Nämä kysymykset vastauksineen on nyt jaettu edustajille.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotukset metsästyslaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Kolmas käsittely, ainoa käsittely
Hallituksen esitys n:o 300/1992 vp
Lakialoite n:o 52/1992 vp
Toivomusaloitteet n:ot 618 ja 657/1991 vp
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 7

Toinen varapuhemies: Ensin salitalla keskustelu asiasta kokonaisuudessaan. Sen kuluessa on esitettävä kaikki asiassa tehtävät ehdotukset. Sen jälkeen päätetään kolmannessa käsittelyssä lakiehdotuksista, jotka voidaan nyt hyväksyä tai hylätä. Lopuksi päätetään ainoassa käsittelyssä toivomusaloitteista.

Koska toisessa käsittelyssä päätetyt, hallituksen esitykseen sisältyvät viisi lakiehdotusta muodostavat yhden kokonaisuuden ja kun toisesta lakiehdotuksesta on päätettävä perustuslain sääntämisyjärjestyksessä, ehdotan meneteltäväksi seuraavasti.

Ensin tehdään päätös siitä maa- ja metsätalousvaliokunnan ehdotuksesta, joka koskee toisen lakiehdotuksen julistamista kiireelliseksi. Jos maa- ja metsätalousvaliokunnan ehdotus hyväksytään, päätetään mainitun lakiehdotuksen hyväksymisestä tai hylkäämisestä. Jos sitä vastoin ehdotus lakiehdotuksen julistamisesta kiireelliseksi hylätään, on tehtävä päätös lakiehdotuksen hyväksymisestä jätettäväksi lepäämään ensimmäisiin vaalien jäljestä pidettäviin varsinaisiin valtiopäiviin tai sen hylkäämisestä.

Jos toinen lakiehdotus hyväksytään, katsotaan toisessa käsittelyssä päätetyt neljä muuta lakiehdotusta niiden keskinäisen sidonnaisuuden vuoksi hyväksytyiksi. Jos taas toinen lakiehdotus hylätään, katsotaan muut lakiehdotukset niin ikään hylätyiksi, mutta jos toinen lakiehdotus hyväksytään jätettäväksi lepäämään yli vaalien, katsotaan samalla vastaava päätös tehdyksi muistakin lakiehdotuksista.

Menettelytapa hyväksytään.

Keskustelu:

Maa- ja metsätalousministeri P u r a : Herra puhemies! Pitkään valmistelussa ollut metsästyslainsäädännön kokonaisuus saa nyt lopullisen muotonsa. Hallituksen esitykseen eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta esittää useita

muutoksia, jotka koen kokonaisuutta ajatellen toimivaksi vaihtoehdoksi, ja näin pitkään valmisteltu työ toivon mukaan saa hyvän päätöksensä. Haluan lyhyesti kiittää erityisesti maa- ja metsätalousvaliokuntaa perusteellisesta työstä.

Kun on ollut epäselvyyttä siitä, miten tullaan toimimaan erityisesti karhun kevätmetästysten osalta, totean vain lyhyesti, että nykymuodossaan se tullaan kieltämään asetuksen antamisen yhteydessä.

Ed. S-L. A n t t i l a : Herra puhemies! Kuten ministeri totesi, olemme kolmannessa käsittelyssä hyväksymässä metsästyslakiesityksen, joka sen jälkeen — toivottavasti elokuun alkuun mennessä — saa rinnalleen asetuksen, jotta alkavana uutena metsästyskautena voidaan uutta metsästyslakiesitystä soveltaa käytännössä. Valiokunta ottaa mieliihyvin ministerin esittämät kiitokset vastaan, ja olemmekin kokeneet, että tämän vaalikauden valiokunnan työskentelyssä tämä lakiesitys on ollut yksi ja tulee olemaan työläimmistä. Kolmen kuukauden ajan olemme asiaa käsitelleet asiantuntijakuulemisten ja erilaisten selvitysten tiimoilta.

Haluankin ihan lopuksi todeta asiantuntijakuulemisten pohjalta sen, että metsästyslakiesityksen yhteydessä on minusta kohtuuttoman suureen rooliin noussut kysymys kissasta. Valiokuntahan tämän ongelman omasta mielestäni varsin taitavalla tavalla ratkaisi jakamalla kissat lemmikkieläimiin ja ns. villiintyneisiin kissoihin. Vakavasti vetoan siinä mielessä, että niiden eläinsuojelijoiden ajatuksia en nimittäin ymmärrä, jotka näkevät kissan ainoastaan ja vain lemmikkieläimenä. Edessäni on nimittäin Helsingin Sanomien lehtileike, jossa eläinlääkäri Helsingistä kirjoittaa siitä, kuinka kissa välittää sikiöille vaarallista tautia. Tässä mielessä toivonkin, että kun näitä kysymyksiä, tässä tapauksessa kissaa, käsitellään, asioihin pitää paneutua monipuolisemmin eikä unohtaa sitä toista keskeistä osaa, niin kuin täällä käydyssä kissakeskustelussa moneen otteeseen on tapahtunut.

Lopuksi ministeri omassa puheenvuorossaan totesi hyvin selvästi, mitä tulee tapahtumaan karhun kevätmetästysten osalta, ja siinä mielessä katson perustelluksi, että en esitä tätä perustelulausumaa, koska luotan siihen, että ministerin täällä antama lupaus asian toteuttaa.

Ed. S a a r i o : Herra puhemies! Kun viikko sitten jätin ponnin perustelulausumaehdotukseksi koskien karhun kevätmetästysten kieltä-

mistä, en tietysti saattanut kuvitella, että kansanedustajan ajatukset näin nopeasti saattaisivat vaikuttaa ministerin toimenpiteisiin. Tässä mielessä saatan olla erityisen iloinen siitä, että hallitus on jo tietysti lain perusteluissakin mainitun mukaisesti taipumassa siihen yleiseen käsitykseen, että karhun kevätmetsästys nykymuotoisena on syytä kieltää.

Ei ole olemassa riistakantojen määrittelyyn ja säätelyyn liittyviä perusteita, sen paremmin kuin yleiseen turvallisuuteen tai taloudellisiin seikkoihin liittyviä perusteluita karhujen kevätmetsästyksen jatkamiseksi, sillä nykymuotoinen uusi laki ja nykymuotoinenkin laki antavat mahdollisuuden sellaisten häiriöiden poistamiseen, joihin jälkimmäiseksi viittasin.

Olen myös hyvilläni siitä, että täällä on esiintynyt halukkuutta laajemmaltikin esittää ponsia. Tietojeni mukaan täällä on myös toinen perustelulausumaehdotus, joka on suurin piirtein saman sisältöinen. Tämä merkinnee sitä, että hallituspuolueissa ja, toivon, eduskunnassa laajemmaltikin on selvää halua viedä läpi tämä varsin moderni laki myös sellaisin lisäyksin varustettuna, jotka antavat kansalaisille oikeuden ounastella, että hallituksella ja eduskunnalla ylimalkaan on hyvää tahtoa metsästyksen saattamiseksi oikeille raiteilleen.

Herra puhemies! Keskeinen kysymys tämän uuden metsästyslain läpiviemisessä on itse asiassa se, että tähänastinen laki on tarjonnut varsin ohuen lainsuojan niille säädöksille, joiden avulla metsästystä on ylimalkaan Suomessa säännelty. Vaikkapa vain yksi käytännön esimerkki huomioon ottaen voidaan todeta, että me olemme eläneet sellaisessa metsästyskulttuurissa, joka onneksi kulttuurin käyttäjistä johtuen on varsin korkea, mutta joka viranomaistehtäviensä puolesta ei aina ole ollut ajan tasalla. Tästä esimerkiksi on se, että meillähän ei ole ollut minkäänlaista laillista pohjaa esimerkiksi tähän saakka edellyttää ns. hirvikokeen suorittamista, joka on asetuksella aikaansaatu asia, sellaisenaan myönteinen, mutta sen olemassaolo kertoo siitä, että tämän lain konstruktioiden on ollut paljon sellaista, minkä vuoksi uusi laki mitä nopeimmin tarvittiin.

Nyt ainoa ongelma on se, että metsästysviranomaisten resurssit saattavat olla siinä määrin vaatimattomat, että on kysyttävä, millä tavoin 1.8. voimaan tuleva laki saatetaan tehokkaasti kaikkien niiden tietoon, jotka sitä tarvitsevat. Tässä mielessä minä toivon, että ministeri, joka täällä on muutoinkin esittänyt tämän asian yh-

teydessä ripeätä toimintaa, saattaa myös tämän toiveeni lihaksi.

Ed. Luukkainen: Arvoisa puhemies! Kun ed. S.-L. Anttila puheenvuorossaan jälleen kerran nosti kissan pöydälle, on pakko vastata, kun en saanut vastauspuheenvuoroa sen puheenvuoron jälkeen.

Valiokunta on todella kuvitellut ratkaisevansa tämän kissakysymyksen luokittelemalla kissat kotikissoihin ja villiintyneisiin kissoihin, mutta kuten olen aiemmin sanonut, tämä määritelmä, jolla valiokunta määrittelee villiintyneen kissan, ei ole yksiselitteinen. Sen johdosta varmasti joudumme jatkossa erittäin suuriin tulkintavaikeuksiin. Jos villiintyneeksi kissaksi luokitellaan kissa, joka pyydystää ravintonsa itse pihapiirinsä ulkopuolelta, niin todella maaseudulla lähes kaikkien kissojen voidaan sillä perusteella sanoa olevan villiintyneitä ja sillä perusteella voidaan pitää niitä lainsuojattomina ja lopettaa ne. Tämä on syytä muistaa tässä yhteydessä. Toivonkin, että tältä osin asetustasolla tai jollain muulla tasolla tarkennetaan sitä määritelmää niin, että tämän tyyppisiä tulkintaristiriitoja ei synny.

Mitä tulee Helsingin Sanomien yleisönosastokirjoitukseen ja siihen, että kyseessä oli eläinlääkäri Helsingistä, tunnen hyvin kyseisen henkilön. Hänhän on Metsästäjäin Keskusjärjestön entinen toiminnanjohtaja ja näin heijastelee sitä vanhakantaista kissavihaa, jota tietyissä metsästäjäpiireissä on aina esiintynyt. Siinä mielessä näillä näkemyksillä ei ole niin suurta arvoa kuin on annettu ymmärtää.

Arvoisa puhemies! Viime viikolla metsästyslaki hyväksyttiin mielestäni erittäin masentavassa muodossa.

1) Laissa listattiin riistaeläimiksi uhanalaisia ja harvinaisia lajeja, joukossa susi, karhu, ilves, ahma, norppa, hylje, halli jne.

2) Laissa listattiin riistaeläimiksi sellaisia lajeja, joilla ei ole mitään metsästyksellistä merkitystä ja joiden metsästäminen ei täytä edes metsästyksen määritelmää, siis sitä että saaliilla tulee olla käyttöarvo joko ravintona tai turkiksena. Käsittääkseni kukaan ei enää pukeudu oravan tai mäyrännahkaturkkiin tai syö oravaa tai mäyrää.

3) Laissa luokiteltiin haittaeläimiksi täysin harmittomia eläimiä kuten varis.

4) Laissa ei kielletty muinaisia tuskallisia metsästysmenetelmiä, ja tämä uusi laki on siis siltä osin ristiriitainen paitsi voimassa olevan eläin-

suojelulain kanssa, ainakin hukuttavien mertojen osalta, myös Suomen ratifioiman Bernin sopimuksen kanssa näiden valikoimattomien rautojen osalta.

5) Tämä laki on ristiriidassa Euroopan neuvoston lemmikkieläinsopimuksen kanssa kissan kohtelun osalta, koska sen sopimuksen mukaan todellakin kissa on lemmikkieläin, jonka saa lopettaa vain eläinlääkäri tai muu pätevä henkilö ja löytökissojen osalle tulee säätää talteenotto-menettely.

Koska lakia ei nyt tällä kierroksella enää saa paremmaksi, niin katseet kääntyvät ministeri Pura ja maa- ja metsätalousministeriön suuntaan, joilla on valta päättää asetusten sisällöstä. Sinänsä on noloa, että meille tavallisille kansanedustajille ei ole tähän mennessä esitelty edes asetustalouksia. Kuitenkin asetustasolla säädetään sellaiset olennaiset metsästyskysymykset kuten mitä eläimiä saa metsästä, milloin niitä saa metsästä ja miten niitä saa metsästä. Siksi on tärkeitä, että eduskunta asettaisi edes jonkinlaiset reunaehdot sille, mitä me edellytämme asetuksella säädettäväksi.

Hallitus on itse antanut yhden vinkin, joka löytyy hallituksen esityksen perusteluista ja kuuluu näin: "Toisaalta tarkoituksena on asetuksella säätää, että karhun kevätmetsästys olisi kiellettyä." Tämä perusteluissa oleva lausuma ei kuulosta kovin vakuuttavalta. Sehän on "tarkoituksena olisi" -muotoa. Uskottavampaa olisi ollut suoraan ilmoittaa, että karhun kevätmetsästys tullaan asetuksella kieltämään, ja tämänhän ministeri tänään on täällä julkisesti ilmoittanut, ja luotan itse siihen.

Kun ministeri Pura on aiemminkin tämän tyyppisiä vakuutteluita antanut, niin tästä syystä jätin itse tuon ponsiesityksen kokonaan tekemättä enkä siis halunnut ottaa sitä riskiä, että tässä salissa annettaisiin karhunkaatajille mahdollisuus estää ministeriötä toteuttamasta karhun kevätmetsästyskieltoa.

Hallituksen esityksessä ja valiokunnan mietinnössä hymistellään jaloa ajatusta riistan kestävistä käytöistä. Jotta ylipäänsä kestävä käyttö olisi mahdollista, pitäisi eläinkannat ensin saada niin suuriksi, että niitä voisi harventaa vaarantamatta niiden elinkykyisyyttä. Tältä osin hallituksen esityksen perustelu ei vakuuta minua. Siinähan sanotaan suoraan metsästyksen luvanvaraisuutta koskevasta säännöksestä: "Säännös ei merkitsisi muutosta nykyiseen käytäntöön."

Nykykäytäntöä, jossa esimerkiksi suden tap-

polupia on annettu jopa puhelimitse, ei kyllä millään muotoa voi kutsua kestäväksi käytöksi. Siksi suurpetokantojen turvaamiseksi on pakko hyväksyä ponsi, jolla ne rauhoitetaan, kunnes kannat ovat saavuttaneet luonnonvarainneuvoston asettamat tavoitetasot.

Suomi on avainasemassa myös sen suhteen, säilyykö susi elinkykyisenä Skandinaviassa vai ei. Ellei Suomi turvaa susille vaellusreittiä Venäjältä Ruotsiin ja Norjaan, suden tulevaisuus on menetetty näissä maissa. Siksi tulee kiireesti tutkia mahdollisuus säätää rauhoitettu suojakäytävä suden vaellusreiteille Venäjältä Suomen poikki Ruotsiin ja Norjaan. Suden osalta Norja ei näytä olevan kuuro kansainvälisille näkemyksille. Juuri viikko sitten Belgiassa pidetty kansainvälinen susikokous vetosi suden pelastamiseksi paitsi meihin, Suomen eduskuntaan, myös Norjan parlamenttiin, ja sen seurauksena Norjan parlamentti juuri vastikään poisti suden metsästettävien lajien listalta näissä poikkeusolosuhteissa.

Suomessa nämä kansainväliset vetoomukset ovat toistaiseksi valuneet kuin vesi hanhen selästä. Suomella on globaalinen vastuu suurpetojen säilymisestä ensisijaisesti Fennoskandiassa, mutta myös koko Euroopan tasolla. Ellei Suomi nyt itse oivalla rooliaan suurpetojen säilyttäjänä, on pakko toivoa, että edes EY laittaa Suomen selkään seinää vasten jäsenyysneuvotteluissa samalla tavalla kuin Norjan, joka itsestipentaisesti on uhonnut valaanpyynnillään. Ja näin on itse asiassa juuri nyt käynyt myös Ruotsille, sillä englantilaisen Independent-lehden tämän päivän numeron mukaan Ruotsi on joutunut EY-neuvotteluissaan tukalaan tilanteeseen karhunmetsästyksen takia juuri eilen.

EY:n habitat-direktiivihän kieltää paitsi valaanpyynnin tulevaisuudessa myös karhunmetsästyksen. Kun ottaa huomioon, että Ruotsissa tapetaan vuosittain noin 30–40 karhua ja Suomessa metsästettiin viime vuonna yli 80 karhua ja Ruotsin karhukanta käsittääkseni on suurempi kuin Suomen, niin Suomi tulee taatusti joutumaan silmätikuksi karhunpyynnistään EY-neuvotteluissaan.

Suurpetojen suojeleminen on siis asetettava yhdeksi EY:n reunaehdoksi, EY:n puolelta. Lisäksi olen täysin vakuuttunut siitä, että EY:n myötä myös metsäläiskansojen brutaalit pyydystysmenetelmät kuten ansapyynti tulevat kielletyiksi. Tässä suhteessa tämä uusi metsästyslaki on siis jo auttamattomasti vanhentunut. Tältä osin toivonkin, että Suomi pääsisi pikimmiten EY:n

jäseneksi, jolloin metsästyslakia olisi heti muutettava sivistyneeseen suuntaan.

Kolmas seikka, johon asetuksella on asetettava rajat, on linnustus. Lintujen pesimäaikaiselle kevätmetsästykselle ei nyky-yhteiskunnassa ole enää mitään perusteita. Ennen vanhaan se tarjosi proteiinilisän kelirikon eristämille saaristolaisille, mutta nykyisen liikenne- ja ruokahuoltojärjestelmän oloissa tämä perustelu ei enää ole pätevä. Päävastoin kevätlinnustuksesta on tullut lähinnä mantereen miesten ampumisharjoitus, jonka jäljeltä saalista ei aina edes viitsitä kerätä talteen.

Lintujen kevätmetsästyksen lisäksi asetuksella tulee kieltää lintujen hämäämetsästys. Vähintä, mitä metsästykseltä tulee vaatia, on, että tiedetään, mitä ammutaan. Pimeässä lintulajeja on mahdoton tunnistaa, jolloin umpimähkään ammutaan myös uhanalaisia ja harvinaisia lajeja. Siksi on kiellettävä linnustus auringonlaskun ja -nousun välisenä aikana, ja Lapissa, Pohjois-Suomessa, missä talviaikaan tämä aika on todella pitkä, monta kuukautta, voidaan säätää erikoislupa riekkojen osalta. Sen käsittääkseni ei pitäisi olla mitenkään vaikeata.

Arvoisa puhemies! Näillä perusteilla ehdotan hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

1) "Hyväksyessään lakiehdotuksen eduskunta edellyttää, että metsästysajoista päätettäessä suurpetojen osalle säädetään moratorio siihen saakka, kunnes niiden kannat ovat saavuttaneet luonnonvarainneuvoston määrittämät tavoitteet."

2) "Hyväksyessään lakiehdotuksen eduskunta edellyttää, että metsästysajoista päätettäessä kielletään lintujen kevätmetsästys sekä linnustus auringon laskun ja nousun välisenä aikana."

3) "Hyväksyessään lakiehdotuksen eduskunta edellyttää, että tutkitaan mahdollisuutta säätää rauhoitettu suojakäytävä suden vaellusreiteille Venäjältä Suomen poikki Ruotsiin ja Norjaan ja siten turvata suden säilyminen elinkykyisenä Skandinaviassa."

Edustajat Kaarilahti ja Alho merkitään läsnä oleviksi.

Ed. Pulliainen: Arvoisa puhemies! Mielestäni tämä metsästyslaki on juuri sellaisena, kuin se on toisessa käsittelyssä päätetty, erinomaisen hyvä tässä tilanteessa. Siinä on otettu erilaisia näkemyksiä huomioon. Se on käypäinen

niin Etelä-Suomessa, Keski-Suomessa, Pohjois-Suomessa kuin Lapin perukoilla. (Ed. Kemppainen: Hyvä!)

Arvoisa puhemies! Tältä osin ei olisi paljon sanottavaakaan, mutta kun pöydälle on jaettu koko joukko ponsiehdotuksia, en voinut olla tulematta tänne eteen käsittelemään niistä eräitä ja tuomaan esille eräitä näkökohtia.

Ensimmäisenä on tämä ed. Luukkaisen juuri esittelemä 2) ponsi, jossa kielletään lintujen kevätmetsästys sekä linnustus auringon laskun ja nousun välisenä aikana. Minua aivan erikoisesti kiinnosti tässä se, että tässä ei puhuta vesilintujen kevätmetsästyksestä eikä vesilinnustuksesta auringon laskun ja nousun välisenä aikana, vaan kategorisesti kaikenlainen linnustus on kielletty.

Ensinnäkin mitä tulee lintujen kevätmetsästyksen, niin siitähän on jäljellä vain vesilintujen kevätmetsästystä saariston eräissä osissa, erikoisesti Ahvenanmaan maakunnan Manner-Suomen puoleisessa saaristossa. Tuo mahdollisuus on täysin Pariisin vesilintujen suojelusopimuksen 6 artiklan mukainen ratkaisu. Kun on sanottu, että tämä on kansainvälisen sopimuksen vastainen, niin se ei kylläkään pidä paikkaansa. Se on nimenomaan sopusoinnussa mainitun 6 artiklan määräyksen tai ehkä voisi sanoa luvan kanssa, jonka mukaan saaristolaisilla tämä erioikeus on.

Siitä huolimatta, että näin on, päädyttiin valiokunnassa siihen tulokseen, että tämä asia tulisi kertaalleen perusteellisesti selvittää ensinnäkin biologiselta kannalta. Tutustuimme kaikkeen siihen tuoreeseen kirjallisuuteen, joka tästä asiasta on julkaistu viime vuosien aikana, ja se ei antanut lopullista vastausta haluttuihin kysymyksiin. Myös tämä on hyvin tärkeä asia hoitaa synkronissa Ahvenanmaan kanssa, sillä Ahvenanmaallahan on oikeus omiin metsästyssääntönsänsä ja olisi toivottavaa, että jos ja kun tästä menettelystä joskus luovutaan, ehkä lähitulevaisuudessaakin, niin se tapahtuu yhtä aikaa Ahvenanmaan maakunnan toimenpiteiden kanssa.

Sitten linnustuksesta auringon laskun ja nousun välisenä aikana. Tässä on otettava huomioon, missä tämä Suomi-merkinen valtio sijaitsee: Se sijaitsee sellaisella alueella, missä valaistusolosuhteet vaihtelevat 24 tunnin valoisuudesta täydelliseen pimeyteen ja tämä pimeä aika — valoisa aika — kaari on erittäin jyrkkä maan eri osissa. Ja vielä horisontti riippuu hyvin paljon siitä, onko aukeasta alueesta kysymys vai metsäpeitteisistä, metsärintaisista alueista jnp. Vielä on otettava pilvisyystekijät huomioon ja kaikki

muut tällaiset tekijät. Jos meillä siis lainsäädännössä säädettäisiin tällainen hämäämetsästyskielto, niin se olisi loputtomien oikeudenkäyntien tie.

Sen sijaan paljon viisaampaa on lähteä siitä ehdottomasta periaatteesta, että erämiehen on tunnistettava jokainen riistaeläin, jonka aikoo pyytää, ennen kuin ryhtyy siihen lopulliseen metsästystapahtumaan, siis absoluuttinen raja siihen, jolloin olosuhteet ratkaisevat, onko tunnistaminen mahdollista vai ei. Tämä on ratkaisevaa, näin ollaan paljon enemmän vahvoilla. Se tarkoittaa sitä, että jos harkintakyky on pettänyt, niin siinä tapauksessa on syyllistytty vääräläisen, kielletyn riistan metsästämiseen, ja siitä säädettäköön ankara rangaistus, joka ulottuu vaikka metsästyskortin peruuttamiseen saakka. Toisin sanoen järjestelmän täytyy olla sellainen, että se antaa täydellisen vastuun erämiehelle ja sanoo, että sinun on tunnistettava se eläin, ennen kuin siihen pyyntiin ryhdyt, ja sillä siisti.

Siis tässä katsannossa ja kun otetaan vielä huomioon mainittu riekonmetsästys kevätkävelä Lapin hangilla, missä on 24 tuntia valoisaa, tätä pontta on teknokraattisesti aika hankalaa mennä miltään osin hyväksymään.

Sitten suurpetoasiasta. Minulla henkilökohtaisesti on noin 30 vuoden kokemus suurpetoasioista ja niiden suojelusta sekä Suomessa että koko maapallolla. Olin aikoinani Kansainvälisen luonnonsuojeluliiton puitteissa perustamassa tätä systeemiä maailman laajuisesti, miten näitä asioita hoidettaisiin. Sillä tavalla on tullut tutkittua erilaisia ratkaisuja niin, että lopputulos olisi se, mitä pidän arvokkaana: että mahdollistettaisiin geneettisesti terveiden kantojen säilyminen suurpetojen osalta Suomessakin samoin kuin muualla näiden lajien levinneisyysalueella.

Sen täytyy perustua järjestelmään, joka on psykologisesti oikea. Kun olen tätä asiaa vuosikymmenet harkinnut ja pohtinut, olen päätenyt siihen tulokseen, että ehkä kaikkein tehokkain menettely on kuitenkin sellainen, joka lähtee metsästyseettisestä pohjasta, mikä tarkoittaa sitä, että ei ole oikeutta lähteä metsästämään, jollei kanta ole geneettisesti ja muutoin riittävän suuri.

Nykyisellä tietämyksellä me tiedämme, mitkä ovat tällaiset minimikannat. Me tiedämme esimerkiksi tarkoin sen, että suden osalta tilanne on sen laatuinen, että nykyiseen määrään tarvitaan reippaasti lisää, ennen kuin minimikanta saavutetaan. Se tarkoittaa sitä, että kun nyt sovelletaan käytäntöön toisessa käsittelyssä päätettyä

lakitekstiä, niin se automaattisesti kestävän käytön periaatteen kautta johtaa siihen, että susi joudutaan rauhoittamaan. Samalla se lähtee siitä periaatteesta, että erämieskunta koulutetaan uuteen kulttuuriin, samalla ehkä myös virkamieskunta.

Minusta on erinomaisen tärkeää, että kun näitä asioita perustellaan, niin millään retoriikalla ja demagogialla ei lyödä yhtään yli. Ei tehdä uhanalaiseksi sellaista lajia, joka ei tällä hetkellä sellainen ole, ei maapallon laajuisesti eikä Suomessa, vaan ollaan hyvin tarkkoja siinä, että ilmaisut ovat tieteellisesti täysin oikein valittuja.

Tämä on ollut henkilökohtaisen lähestymiseni pohja ja perusta. Haluan sen tilanteen, että Suomen kansa oppii elämään suurpetojen kanssa. Siinä kestävän käytön periaatteen hyväksyminen tavoitteeksi ja toimintamalliksi on ratkaisevaa. Se on kaiken ratkaisevaa. Uhoaminen näissä asioissa ei auta. Se johtaa aina siihen, että laitton pyynti yleistyy, ja vaikka eläin olisi kuinka rauhoitettu, ne tapetaan kuitenkin pois.

Tässä mielessä mielestäni se lähestymistapa, joka valiokunnalla on tässä asiassa ollut, on ollut tässä ajassa, tässä ja nyt, ehdottomasti kaikkein viisain tapa. Minä myönnän, että olen 30 vuoden aikana kokeillut monta muuta tapaa, ja turpiin on tullut ja elikoita on tapettu.

Täällä viitattiin karhuihin EY-valtioissa. Nyt vain sattuu olemaan niin, että EY-valtioissa ei paljon karhuja ole jäljellä. Espanjassa on hyvin pieni kanta, Italiassa Trentinon alueella on kymmenkunta karhua jne. Eli EY:n tilanne tällä hetkellä on se, että EY-valtiot ovat hävittäneet alueiltaan karhut sukupuuttoon. Ei meidän pidä käyttää tällaisia vertailukohtana, koska se on jo malli, joka on täysin kelvoton meille. Minä en halua sellaista EY-valtioitten tilannetta Suomeen, en miltään osin.

Arvoisa puhemies! Sitten karhujen kevätmetsästyksestä. Minä toivon hartaasti, että kaikki nämä puheet merkitsevät totta, että karhujen kevätmetsästys kielletään. Perustelin sitä jo aikaisempien käsittelyjen aikana.

Ed. Kuittinen merkitään läsnä olevaksi.

Ed. R a j a m ä k i : Herra puhemies! Ensimmäisessä käsittelyssä toimme sosialidemokratien käsitykset tästä esityksestä julki. Ihan lyhyesti muutama näkökohta näistä paljon esillä olleista asioista.

Olisimme halunneet riistaeläinluettelon yhteydessä pohtia myös asetusvaihtoehtoa, koska jatkuvasti tullaan pohtimaan sitä, mitä eläimiä siellä on liikaa tai mitä sieltä puuttuu. Mutta kuitenkin valittu tapa on myös meidän hyväksyttävissämme luettelon osalta.

Myös lyijyhaukien kiellon vesilintujen metsästyksessä 1.8.1996 lukien hyväksymme valiokunnassa, vaikkakin olisimme halunneet nopeampaa aikataulua tältä osin. Mutta kun hallitusrintamassa rupesi tulemaan jo sellaistaakin painetta, että koko kielto pitäisi purkaa, katsoimme kii-reellä tärkeäksi edes tämän saavutuksen.

Karhun kevätmetsästyksen osalta, kuten ministeri totesi, valiokunnassa kävi ilmi, että hallitus tulee asetuksella sen kieltämään. Tässä mielessä vaikuttivat ehkä taitavalta mutta tarpeettomalta politiikanteolta ne kaksi pontta, jotka hallituspuolueitten keskuudesta oli pöydille jaettu. Ne nyt ilmeisesti jäivät esittämättä.

Kissa on ollut erittäin voimakkaasti esillä. Pidimme kyllä periaatteessa ihan hyväksyttävänä sitä, että kissa rauhoittamattomien eläinten luettelosta poistettiin ja villiintynyt kissa tuli tilalle. Samoin pidimme hyvänä 75 §:ssä sakkosanktiota kissan heitteillejätöstä.

Mutta kyllä tässä keskustelussa juuri kissa on ylikorostuneen aseman siinä mielessä saanut, että eräät aatteelliset ja ideologiset lähestymistavat koko metsästyksen ylikorostuneisiin maanomistuslähtökohtiin ovat jääneet valitettavasti liian vähälle tässä keskustelussa.

Kissan osalta täytyy myös sanoa, että on aiheellisesti tuotu toisenlainenkin näkökulma esille, terveyspuoli ja mm. raskauden aikaan liittyvät myrkytystapaukset, bakteeritartunnat, jotka kyllä mm. omalta osaltani valiokunnassa toin esille. Täytyisi myös vastuuta korostaa.

Ed. Luukkainen on tehnyt esityksen kevätmetsästyksen kieltämisestä. Valiokunnassa eräs jäsen asiantuntijakuulemisessa kysyi lintujen suojelijoilta, pitäisikö myös kissan kevätmetsästyksen kieltää. Nimittäin tältä osin on myös aika-
moista tuhoa tapahtumassa. Joka tapauksessa me hyväksymme toki muutokset, jotka valiokunnassa tehtiin.

Täytyy sanoa, että ed. Luukkainen on kunnostautunut kovilla esityksillä. Viime viikolla täällä oli käsittelyssä kissan talteenoton 14 vuorokauden narikkaesitys, että kunnalla olisi velvollisuus säilöä kissoja 14 vuorokautta. Edelleen nyt on jaettu esitys siitä, että suomalaisten pitäisi turvata suojakäytävällä Ruotsin ja Norjan sudet niin, että Venäjältä saisi jolkutella läpi Suomen

turvallisesti kenties aidatuilla tai muilla suojakäytävillä naapurin puolelle. Tästä tulee mieleen, että Ruotsilta puuttuu kyllä monta muuta-kin asiaa. Valitettavasti heiltä puuttuu vielä hirvikärpänenkin.

Me olemme olleet erittäin tyytymättömiä esityksen maanomistuskorostuneisuuteen. Meillä on kuitenkin noin 300 000 riistanhoitomaksun suorittanut tässä maassa, ja metsästyksen vapaa-ajanviettoa, joka tarjoaa harrastajalleen ulkoilmassaoloa, luonnonelämyksiä, rentoutumista ja joskus saalistakin. Harrastajia on kautta maan kaikista piireistä. Myös ammattijärjestöjen jäsen selvityksessä on tämän harrastuksen merkitys tullut voimakkaasti esille. Metsästyksen kuuluu suomalaiseen elämänmuotoon, ja harrastajajoukkoja on runsaasti myös taajamaväestön piirissä. Metsästysoikeuksien omistajat ovat pääsääntöisesti vuokranneet metsästysoikeudet metsästyseuroille, ja uusien metsästäjien pääsy mukaan yleensä riippuu pääsystä näihin seuroihin. Erityisesti taajama-alueiden metsästäjille on tuottanut vaikeuksia joissakin tapauksissa päästä mukaan.

Metsästysoikeuksien vuokraamisen sijaan voitaisiin etsiä ratkaisua säätämällä metsästyslakiin, kuten me olemme vastalauseessa esittäneet, kalastuslain tapaan säännökset metsästysalueista tai riistatalousalueista. Tässä yhteydessä voi viitata juuri kalastusalueisiin. Maa- ja vesialueet jaettaisiin omistussuhteista riippumatta metsästysolosuhteet ja riistataloudelliset seikat huomioon ottaen tarkoituksenmukaisiksi metsästysalueiksi, joilla metsästys- ja riistanhoitojärjestelyistä vastaisi maanomistajien ja metsästäjien muodostama hallinto-organisaatio. Nämä julkisoikeudelliset metsästysalueet vastaisivat alueensa hyödyntämisestä riistataloudellisesti ja jakamalla metsästysmahdollisuuksia tasa-arvoisesti alueensa väestössä oleville metsästäjille. Kalastusalueen valtuuskunnan kaltainen mies ja ääni-periaate toisi ehkä uutta verta ja näkemystä metsästysharrastuksen hoitoon. Metsästysharrastajien mahdollisuudet tulisivat käyttöön kohtuullista maksua vastaan, ja varoilla voitaisiin maksaa alueen maanomistajille korvauksia metsästysoikeuden käytöstä. Veroluonteisen riistanhoitomaksun käyttö tämän järjestelmän puitteissa koituisi myös koko harrastussektorin hyväksi varmasti yhtä hyvin kuin tänä päivänäkin.

Valitettavasti tätä ajattelua tehtäessä lainsäädäntöä ensi vuosituhannele ei porvari- ja valitettavasti ei kyllä myöskään oikein vasemmistoliit-

tolainenkaan edustus valiokunnassa ymmärtänyt, vaikka hyvin voimakkaasti juuri maattomien metsästysjärjestöt, joissa hyvin paljon on palkansaaajaväestöä ja työväenliikkeen ihmisiä, ovat tämänsuuntaisia toimenpiteitä esittäneet. Tämän takia, herra puhemies, ehdotan ensinnäkin tähän kohtaan lausuttavaksi:

”Eduskunta edellyttää, että hallitus selvittää, mitä haittoja aiheutuu riistaeläinkantojen kestävän käytön mukaiseen hyödyntämiseen maa- ja vesialueiden omistusoikeudellisesta pirstonaisuudesta järkiperaiselle metsästykselle ja tulokselliselle riistanhoitotyölle ja mitä etuja saavutettaisiin perustamalla maahan laajemmat metsästysaluekokonaisuudet käsittävä metsästysaluejärjestelmä.”

Tämä on erittäin tärkeä asia, vaikkakin olen iloinen siitä, että valiokunnassa hyväksyttiin jo vuonna 1983 ensimmäisen kerran tekemäni metsästyslain muutosaloite ja periaate siitä, että valtion maita luovutettaessa metsästykseseen lakitekstistä poistetaan sanat ”paikalliseen väestöön kuuluva” ja siihen jää ainoaksi keskeiseksi kriteeriksi, että sitä luovutetaan metsästysmahdollisuutta vailla oleville. Tämä on erittäin merkittävä asia kylläkin, ja tähän jakoon pitäisi saada kaikki valtion maat, ei pelkästään metsähallituksen maat. Myös maatilahallinnolla on vaihtomaita, joita voitaisiin käyttää tässä tarkoituksessa.

Riistanhoitomaksun avulla ylläpidetään Suomessa metsästyslain mukaista järjestöverkkoa: riistanhoitoyhdistyksiä, riistanhoitopiirejä ja Metsästäjien Keskusjärjestöä. Eräällä tavalla metsästäjiltä kerätään jäsenmaksut valtion avulla. Se on veronluonteinen maksu, 32 miljoonaa markkaa vuodessa, josta 30 miljoonaa menee koko järjestön koneiston ylläpitoon eikä varsinaisesti asiaan. Voi kysyä, onko tämä enää tällä vuosikymmenellä tarpeen. Menneisyyteen pitäisi kuulua jo senkin, että tämä valtiovallan järjestöverkko metsästyslain suomin mahdollisuuksiin hylkii kaupunkilaismetsästäjiä. Kuntakohtainen riistanhoitoyhdistys lähettää jäsenmäärästään riippumatta aina yhden edustajan riistanhoitopiiriin päättävään kokoukseen, mutta sieltä edelleen keskusjärjestöjen edustajakokoukseen menvien määrä suhteutetaan koko riistanhoitopiiriin jäsenmäärään. Näin maaseudun riistanhoitoyhdistykset käyttävät valtaa myös kaupunkilaisten puolesta, eikä ole ihme, jos maata omistamattomien metsästäjien edut eivät oikein tule ajetuksi.

Lakiesityksessä poistuu pakkojäsenyys. Sitä ei kyllä kovin paljon ole mainostettu. Tarkoituu

on ilmeisesti vähän tätä asiaa piilotella, jatkaa nykyisellä mallilla. Kuitenkin kaikki valtakunnalliset metsästäjäjärjestöt pitäisi saada tämän tuen piiriin. Tähän liittyen ehdotan toisen lausuman eduskunnan hyväksyttäväksi:

”Eduskunta edellyttää, että hallitus selvittää, miten vapaaehtoisen metsästysseuratoiminnan puitteissa hoidettavaa riistanhoitoa ja sen ohjausta voidaan tukea näiden seurojen jäsenten maksamalla veronluonteisilla riistanhoitomaksuilla, jotka valtio heiltä näihin tarkoituksiin kerää.”

Herra puhemies! Ihan lyhyesti lopuksi vielä yksi asia, johon olemme vastalauseessa puuttuneet, eli se, että jokamiehen oikeudet ovat meille jollain tavalla itsestäänselviä. Näin ei saisi olla, koska tässä maassa on tahoja, jotka haluavat näihin asioihin puuttua, ja maa- ja vesialueita omistavien ja omistamattomien välinen konflikti tulee jatkossa vielä kärjistymään. Olen aikaisemmin viitannut Pellervon taloudellisen tutkimuslaitoksen tutkimukseen Metsäsektorin tulevaisuudenkuva. Siinähan jopa pohdittiin lakitasolla jokamiehen oikeuksiin puuttumista niin, että metsän käyttö tulisi maanomistajan luvan varaiseksi tai että se rajattaisiin lailla tiettyyn vuorokaudenaikaan tai vuodenaikaan.

Kun näitä MTK- ja kepu-lähtöisesti kirjoitetaan jo paperille, niin silloin ei pidä yliolkaisesti suhtautua näihin kysymyksiin. Riistansuojelualueiden perustamista koskevassa pykälässä synnytetään sellainen järjestelmä, että voidaan rajusti estää liikkuminen tietyllä alueella riistan-suojelualueen nimikkeellä, kun maanomistaja vain tekee siitä esityksen maa- ja metsätalousministeriölle. Tässä syntyy maanomistajasta maa- ja metsätalousministeriöön jokamiehen oikeuksien vastainen kepulainen putki. Sen takia tämä hyvin vakava asia, joka tuotakoon tässäkin yhteydessä esille, on tuomittava.

Ed. Särkijärvi merkitään läsnä olevaksi.

Ed. R ö n t y n e n (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Rajamäelle on metsästys-oikeus näköjään sellainen kysymys, josta hän ei yli pääse. Ei meillä varmasti kenelläkään mitään sitä vastaan ole, jos valtion ja miksi ei maatalahallituksen ja muidenkin mailta vuokrataan metsästys-oikeutta niille, joilla ei sitä ole. Mutta nyt on vain sillä tavalla, että firmat, jotka ennen ovat antaneet ja vuokranneet metsästys-oikeuk-

sia, eivät tänä päivänä vuokraa. Esimerkiksi Enso, valtiojohtoinen firma, ei anna metsästys oikeutta muille kuin omille toimihenkilöilleen ja ehkä työntekijöilleen, kymmeniä tai satojatu-
hansia hehtaareja. Ja esimerkiksi hirvenmetsäs-
tyksen suhteen sama teurastusprikaati kulkee
alueelta alueelle ja käyttää ne kaatoluvat, mitä
Enson mailla on, ja sitten lihat paloitellaan ja
myydään yleiseen kulutukseen. Minusta tämä ei
ole oikein. Voisi antaa muillekin näitä metsästysoikeuksia ja -lupia kuin yrityksen toimihenkilöil-
le. Tämä on yksi kysymys, joka varmasti lähitu-
levaisuudessa tulee tuottamaan skismaa muitten
metsästäjien ja mm. Enso-Gutzeitin välillä.

Ed. U. Anttila: Arvoisa puhemies! Ed. Sirkka-Liisa Anttila oli alkukeskustelussa huolissaan siitä, että keskustelu metsästyslaista on keskittynyt vain kissoihin. Näin kolmannen käsittelevästä tästä pelkoa ei ole, esitettävät
ponnetkin käsittelevät aivan muita asioita. Olen
sitä mieltä, että myös kissakysymys on ajankohtainen, kun laki sai sen sisällön kuin se on nyt
saanut. Muista asioista olen huolissani erityisesti
julistusta metsästyksen menetelmistä ja uhanalaisten
suurpetojen puutteellisesta asemasta, jotka jäivät
vielä laissa voimaan.

Ed. Luukkainen on esittänyt kolme pontta, joista kaksi käsittelee suurpetojen asemaa, toinen erityisesti sutta, ja yksi linnustusta.

Arvoisa puhemies! Kannatan ed. Luukkaisen tekemiä perustelulausumaehdotuksia, jotka mielestäni ovat ajankohtaiset. Nämä lausumat käsittelevät eilen vihreiden ryhmäkokouksessa ja vain
yksi edustaja jätti yhteen näistä varauman siinä
yhteydessä.

Mitä tulee tunnistamiskysymykseen, jonka ed. Pulliainen otti esille linnustusponnen osalta, niin en mitenkään näe, että ed. Luukkaisen esityksessä ja lintujen tunnistamisessa, siinä että
metsästäjän tulisi tuntea linnut, olisi mitään
ristiriitaa, koska mielestäni auringon nousun ja
laskun välinen aika on tulkittava nimenomaan
pimeydeksi. Pimeässähän ei tarkkaavainkaan
metsästäjä pysty kerta kaikkiaan erottamaan
lintulajeja toisistaan.

Ed. Paloheimo: Herra puhemies! Metsästyslaki liittyy olennaisesti luonnonsuojelukysymyksiin. Luonnonsuojelutoimet on karkeasti
jaettavissa kahtia niiden lajien mukaisesti, joita
pyritään suojelemaan.

Ensimmäiseen ryhmään kuuluu valtaosa kasvi- ja eläinlajeista: kasvit, hyönteiset, linnut,

pienet nisäkkäät jne. Niiden kohdalla on tärkeää, että niiden elinympäristö pyritään säilyttämään sellaisena, että se on näille lajeille elinkel-
poinen.

Oman ryhmänsä muodostavat suuret nisäkkäät, joiden merkittävin vaara on metsästys ja ihmisen ahdistelu. Näitä ovat pedot, hirvieläimet, villisia jne. Näille on ominaista se, että niillä on erittäin laaja levinneisyys ulottuen usein
satojen kilometrien päähän reunasta reunaan mitaten ja myös erittäin laaja liikkuvuus. Näiden lajien suojelemiseksi pitäisi kaikkialle maailmaan perustaa viherkäytäviä, joilla laajemmat
luonnonsuojelualueet olisivat yhdistetyt toisiinsa. Nämä käytävät olisivat sellaisia, että niiden
pitäisi ulottua pohjoisesta etelään, siis olla pohjois — eteläsuuntaisia ja osittain itä — länsisuun-
taisia. Tärkeää olisi, että ns. sukkessio pääsisi
näissä käytävissä muuttamaan olosuhteita aika
ajoin.

Tällä hetkellä on poliittisesti erittäin otollinen tilaisuus luoda sellainen käytävä, joka ulottuu
Jäämereltä Välimerelle saakka, koska meillä on rakentamaton vyöhyke entisen Itä-Euroopan ja entisen Länsi-Euroopan välillä. Ei tarvitsisi purkaa mitään suuria rakennusmassoja. Ei tarvitsisi
muuta kuin ottaa tämä alue käyttöön. Osa tätä aluetta on Suomen ja entisen Neuvostoliiton välinen raja, ja tämä alue muodostaisi silloin, jos
siitä tehtäisiin luonnonsuojelualue, alun laajemmalle verkolle, joka tulevaisuudessa saattaisi
ulottua läpi koko Euroopan.

Ed. Rajamäki hieman pilkallisesti suhtautui aidattuihin alueisiin, joita myöten susi pääsisi
liikkumaan Ruotsiin saakka. Ilmeisesti tämä aidattuun alueeseen kohdistuva pilkka perustuu siihen, että aita maksaa paljon, että sitä ei voida
tehdä riittävän tukevaksi ja että se estäisi ihmisen liikkumisen näillä alueilla. Jotta tämä pilkka
pikkuisen hellittäisi, niin minä yritän vastata
näihin kaikkiin kysymyksiin.

Ensinnähän se aita ei kovin paljoa maksa verrattuna esimerkiksi tien rakennukseen, rautatien rakennukseen ja kaikkiin muihin niihin
rakennelmiin, joita tehdään huomattavasti enemmän kuitenkin. Toiseksi se ei estäisi ihmisen liikkumista, jos joihinkin kohtiin rakennettaisiin tunnelit tällaisen viherkäytävän alitse. Näin pitäisi myös tulevaisuudessa toimia. (Ed. Aittoniemi: Tehdään eläimille tunneli, eikö se ole parempi?) — Ed. Aittoniemi, joka esittää, että eläimille tehtäisiin tunnelit, ajattelee ilmeisesti
vain matoja ja joitakin muita sen tyyppisiä eläimiä, myyriä, jotka ovat tottuneet liikkumaan

tunneleissa. Ed. Aittoniemi, pitää ajatella kaikkia muitakin eläimiä kuin myyriä ja matoja, joiden nimenomaisiin ominaisuuksiin kuuluu liikkuminen tunneleissa. (Ed. Aittoniemi: Ei ihmistä voi maan alle panna!) — Sen sijaan ihmiset, kuten ed. Aittoniemi, ovat varmasti tottuneet liikkumaan tunneleissa, asematunneleissa ja kaikissa muissakin tunneleissa, joten ihmiselle se ei ole niin vierasta kuin joillekin eläimille.

Jos minä palaan varsinaiseen puheenvuorooni, arvoisa puhemies, ed. Aittoniemen vitsikkään keskeytyksen jälkeen, Suomen raja olisi näin ollen osa laajempaa kokonaisuutta aidatusta suojelukäytävien verkosta Euroopassa. Aivan ilmeisesti tulevaisuudessa, kun valistus leviää luonnonsuojelukäytävistä, tämän tyyppiin ratkaisuihin tullaan päättämään, koska se on ainoa keino kuitenkin pysyvästi suojata suurten nisäkkäiden kannat ja taata niiden leviäminen luonnonomukaisella tavalla paikkakunnalta toiselle.

Herra puhemies! Tarkoitukseni oli jättää asiasta ponsi, joka kuitenkin erään lapsuksen vuoksi vähän myöhästyi, mutta luen lopuksi sen ponnen vielä, jotta se tulee merkityksi eduskunnan pöytäkirjoihin:

”Hyväksyessään lakiehdotuksen eduskunta pitää tärkeänä, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin suurten nisäkkäiden suojelemiseksi. Tästä syystä eduskunta edellyttää erityisen luonnonsuojelualueen perustamista, johon sisältyy koko Suomen ja Venäjän välinen rakentamaton rajavyöhyke leveydeltään vaihtelevana mutta pituudeltaan valtakunnan itärajan mittaisena.”

Tästä ei siis päästä äänestämään, koska tämä pikkuinen myöhästyi siitä ajankohdasta, jolloin se olisi pitänyt protokollan mukaan jättää.

Ed. Louvo: Arvoisa puhemies! Haluan omalta osaltanikin todeta vielä tässä vaiheessa, että nyt kolmannessa ja ratkaisevassa käsittelyssä oleva uusi metsästyslakiesitys on valiokuntakäsittelyssä harvinaisen paljon parantunut. Tämä osoittaa, niin kuin jo lain lähetekeskustelussa viime syksynä totesin, että asenteet eläintensuojeluun ovat viime vuosina huomattavasti muuttuneet myönteisemmiksi. Haluan vielä nytkin toistaa sen, minkä sanoin jo yli kymmenen vuotta sitten keskustellessamme metsästyslain pienemmästä muutoksesta, että suhtautuminen eläinkuntaan ja eläintensuojeluun osoittaa länsimaisen sivistyksen tämänhetkistä tilaa. Se, miten sallimme tällä hetkellä kohdella eläimiä, heijastaa jossakin määrin suhtautumistamme eri puolilla maailmaa tapahtuviin ihmisiin kohdistuviin

kidutuksiin ja vapauden rajoituksiin. (Ed. Rätty: Ei lähellekään!) Olen edelleen vahvasti tätä mieltä. Näin asianlaita on. (Ed. Rätty: Ihmisiä kohdellaan paljon raaemmin!)

Siksi uusi metsästyslakiesitys on myös arvojen tarkastelun kannalta hyvin tärkeä samoin kuin valiokunnan siihen tekemät eläintensuojeluun liittyvät muutokset. Loppujen lopuksi kuitenkin ihmisten asenteista riippuu, kuinka lain eri kohtia tullaan tulkitsemaan ja käytännössä toteuttamaan esimerkiksi suhtautumisessa kissan hävittämiseen, rautapyyntiin ja ns. rauhoittamattomiin eläimiin.

Mitä myönteistä ja kielteistä laissa sitten on?

Mielestäni on hyvä asia, että jo metsästyslakiehdotuksessa esitettiin luovuttavaksi riistaeläinten jaosta vahinkoeläimiin ja muihin riistaeläimiin ja että valiokunta poisti rauhoittamattomien eläinten luettelosta esimerkiksi mustarastaa, mitä lähetekeskustelussa toivoin. Pahoillani olen, että luettelossa edelleen ovat esimerkiksi varis ja harakka. Kerroin lähetekeskustelussa omia kokemuksiani variksen viisaudesta ja tiedän, että esimerkiksi omassa läänissäni, Kymen läänissä, monet marjanviljelijät suosivat variksia ja harakoita niiden hätistellessä pois räkättirastaita. Luonnossa on oma tasapainonsa.

Ihmisten asenteista jatkossa riippuu, ammuutaanko esimerkiksi näitä lintuja turhanpäiten. Tiedän, että jotkin metsästysseurat antavat nuorille metsästäjille riistanhoitopisteitä esimerkiksi variksen ja kissan ampumisesta siinä kuin lintujen pesäpönttöjen ja hirven talviruokintapaikkojen tekemisestäkin. Selvitin Metsästäjien Keskusjärjestöstä, ettei variksen ja kissan ampumisen pisteytyksestä ole olemassa valtakunnallisia ohjeita eikä se ole heidän suosituksensa. Toivotavasti valiokunnassa tapahtunut kissan aseman selkiytyminen ja parannus vaikuttaa todellakin yksittäisten metsästysseurojen asenteisiin, ettei kotikissan ampuminen enää jatkossa olisi palkittava teko. Täysin kissan asema ei mielestäni valiokunnassa parantunut. Edelleen kissa on valitettavasti osittain lainsuojaton. Ehkäpä tässäkin täytyy edetä pienin askelin. (Ed. S-L. Anttila: Kissa on myös ongelma!) — Kieltämättä näinkin on. (Ed. S-L. Anttila: Sekin pitää muistaa!) — Kaikki puolet täytyy aina nähdä.

Suurimpia myönteisiä muutoksia on valiokunnassa aikaansaatu lyijyhaulin käytön kieltäminen metsästyksessä 1.8.96 alkaen, minkä myös eduskunta toisessa käsittelyssä hyväksyi. Näin myös tämä lähetekeskustelussa esittämäni toivomus on toteutunut.

Sen sijaan esittämäni lintujen ampumisen kieltäminen hämärän aikaan samoin kuin vesilintujen kevätmetsästyksen kieltä eivät ole valitettavasti toteutuneet. Tiedän, että vesilintujen kevätmetsästäys koskee vain muutamia lintulajeja ja harvoja, vain noin 1 800:aa metsästäjää sekä hyvin pieniä alueita Uudenmaan ja Varsinais-Suomen saaristoissa. Tällaista kevätpyyntiä ei ole kuitenkaan muissa Pohjoismaissa, ja mielestäni se on meilläkin turha ja tarpeeton jäänne nyky maailman aikaan. Sitä paitsi kuulemma uroshaahkan lihakin on niin pahan makuista, että sitä harva syö, puhumattakaan isokoskelosta, joten näiden lintujen ampuminen on aivan turhaa. Eilisestä alkaen ovat sitten muutkin metsästäjät kuin saaristolaiset saaneet ampua uroshaahkaa, jonka metsästyskausi alkoi eilen. Toivon, että ihmisten asenteet tässäkin muuttuisivat, ettei näitä kauniita lintuja enää tulevaisuudessa ammuttaisi ja saisimme rannoillakin nauttia edelleen uroshaahkan huhuilusta. Pieni lohtu tähän suuntaan on, että valiokunta sentään esitti tutkimuksen tekemistä vesilintujen kevätmetsästyksestä, mikä toivottavasti jatkossa saa aikaan lintujen kevätmetsästyskiellon.

Karhujen kevätmetsästyskielto onneksi mitä ilmeisimmin toteutuu ministeri Puran esittämän lupauksen mukaisesti. Tämä on eläinsuojelullisesti erinomaisen hyvä asia.

Arvoisa puhemies! Olen tyytyväinen, että asiantuntijavalioikunta, maa- ja metsävalioikunta, pystyi näinkin mittaviin metsästyslain muutoksiin ja että eduskunta on ne hyväksynyt. Valioikunta on todella pyrkinyt löytämään parempaa tasapainoa metsästyksen, ympäristönsuojelun, luonnon kestävän hyödyntämisen ja eläintensuojelun välillä. Näin on koko yhteiskunnassa muillakin alueilla edettävä. Esimerkiksi omassa läänissäni metsälautakuntien ja luonnonsuojelijoiden välillä on saatu aikaan sopimus, että talousmetsissäkin selvitetään luonnon kannalta arvokkaat ja säästettävät kohteet ja nämä otetaan huomioon hakkuusuunnitelmissa. Vain näin luonnon- ja ympäristönsuojelu edistyy, että saadaan eri osapuolet samaan neuvottelupöytään. Aivan samoin on metsästyksen ja eläintensuojelun välillä löydettävä nykyistä parempi tasapaino. Tässä laissa se on osaksi onnistunut, mutta paljon on vielä jatkossa tehtävä työtä, että eläintensuojelu saa paremman painoarvon.

Ed. L a a k k o n e n (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Kissan asemasta keskusteltiin paljon valiokunnassa. Joidenkuiden mielestä

asiassa ei kovinkaan paljon olisi edistytty. Mutta kun katsoo sitä lähtöasetelmaa, joka valiokunnassa oli kissaan nähden, näytti tosiaan siltä, että siellä ei ollenkaan ole kissan ystäviä vaan vain vihamiehiä. Siihen nähden tulos on oikein hyvä, onhan kotikissalla nyt suoja. Ainoastaan villiintyneet kissat saavat metsästäjät hävittää.

Sitten puuttuisin harakkaan. Siihen olen aika suurelta osalta itse syyppää, että harakka kuuluu rauhoittamattomiin eläimiin. Minun kotipaikkakunnallani Pohjois-Karjalassa on niin paljon harakka- ja varislaumoja, että ne ovat ihan häiriöksi. Sen takia minä olin valiokunnassa sitä mieltä, että harakan pitää olla rauhoittamaton eläin niin kuin variksenkin. Tämä tuli myös valiokunnan päätökseksi.

Ed. A i t t o n i e m i: Herra puhemies! Minä olen keksinyt vedenpitävän määritelmän villikisalle: Villikissa on se, jota lämmin lehmänmaito ei houkuttele antajansa silitteltäväksi. Minä olen asettanut ed. Luukkaisen arvosteltavaksi tämän asian. En tiedä, mihin hän päätyy.

Mitä tulee lintujen kevätpyyntiin ja hänen ponteensa, haluan todeta sen, että ottamatta siihen kantaa syyspyyntihän olisi linnuilla tarpeellisempaakin kieltää auringon laskun ja auringon nousun välisenä aikana. Silloin kun sorsastus alkoi aikoinaan kello 12 yöllä, olin nuorimies ja minäkin ammuin yhdeksän kertaa ensin kilpeen ja sitten vasta sorsa, joka sekin oli laiton sorsa. Toisin sanoen silloinhan nämä virheet vasta tapahtuvat eikä keväällä, jolloin on aika tavalla näköisää melkein ympäri vuorokauden.

Loppujen lopuksi, kun kokoomuslaiset ja keskustalaiset leikkivät näillä ponsillaan, tuovat aina tänne ponnien mukamas jossakin asiassa, sitten tulee ministeri ja sanoo, että kyllä, näin tehdään, minä en usko niihin ponsiin, ne ovat harhautusta. Ed. Tainan ponsi ulkomaalaislaissa oli aikanaan samanlainen. Tästä syystä minä, herra puhemies, ehdotan, että lain perusteluihin otettaisiin seuraava perustelulausuma, joka pöydille on jaettu ed. Saarion nimissä:

”Eduskunta edellyttää hallituksen ryhtyvän toimenpiteisiin hallituksen esityksen perusteluisakin tarkoitettun karhun kevätmetsästyksen kieltämiseksi.”

Jos joku katsoo asialliseksi kannattaa, kannattaa, jos ei kannata, niin silloinhan esitykseni on virheellinen. Mutta minä en hyväksy tätä toimintatapaa, mikä hallituspuolueilla on. Toisin sanoen yritetään viedä matto toisilta alta

esittämällä jotain, peruuttamalla se sen jälkeen, ja sitten tulee vielä ministeri vahvistamaan niin kuin joku joo-mies jossakin laestadiolaisten il-lanvietossa, että näin on, ja sen jälkeen asia siirtyy pois päiväjärjestyksestä. Pannaan tämä äänestykseen ja sillä siisti. Sittenpäähän nähdään, jos joku on samaa mieltä minun kanssani.

Ed. Luukkainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vastaan suoraan ed. Aittoniemelle lintujen kevätmetästyksestä ja metsästyksessä auringon laskun ja nousun välisenä aikana, että tästä ei jäisi väärinkäsitystä. Nämä ovat kaksi erillistä asiaa. Eli ehdotan kiellettäväksi lintujen kevätmetästysten. Se on kohta a. Toinen asia on se, että linnustus auringon laskun ja nousun välisenä aikana kiellettäisiin riippumatta siitä, onko menossa kevät vai syksy.

Ed. Lahikainen: Arvoisa puhemies! Maa- ja metsätalousvaliokunta käsitteli metsästyslakia kolmisen kuukauden, kuten valiokunnan puheenjohtaja jo totesi. Tämän työn päätteeksi voisi todeta sen, että varsin laajan ja hyvän yhteisymmärryksen vallitessa metsästyslaki valiokunnasta tuotettiin mietinnön ja uusien lakipykälien muodossa tähän saliin. Tietenkin valiokuntatyöskentelyyn liittyi monia kriittisiä ja vaikeita asioita, mutta siitä huolimatta näkisin, että metsästyslaki on vietävissä eteenpäin ja käytäntöön.

Mielenkiintoista on ollut tässä keskustelussa havaita se, että tässä salissa niin tänään kuin aikaisemminkin on keskitytty melkein, voisi sanoa, toisarvoisiinkin kysymyksiin eli kyllä mielestäni kissa on noussut metsästyslakikeskustelussa ylikorostuneeseen asemaan. Siinä mielessä on oikeastaan hyvä, että kolmannessa käsittelyssä on päästy ehkä vähän asiaan tämän metsästyslain osalta. Toisaalta voi myöskin ymmärtää, miksi näin on: Metsästyslaki on iso asiakokonaisuus ja myöskin hyvin tunneherkkä, yksi osa meidän suomalaista kulttuuriamme. Metsästyslaissa on kyse nimenomaan siitä, että me olemme luomassa pelisääntöjä luonnon ja ihmisen väliselle toiminnalle metsästyksessä, riistan ja luonnon, ympäristön hoidossa.

Keskustelussa on tänään ollut esillä myöskin karhun kevätmetästys. Karhunmetästykseen on liittynyt toinenkin ongelmakohta, joka valiokuntakäsittelyssä tuli asiantuntijakuulemisessa esille. Se on se, että lukuisat karhunmetästäjät ja eri järjestöt ja yhteisöt katsoivat, että karhunmetästystä ei tulisi sitoa maanomistukseen ja

metsästysoikeuteen. Tähän me sosialidemokraatit valiokunnassa halusimme saada aikaan muutosta johtuen ihan siitä, että perustelut, joita asiantuntijat esittivät, tuntuivat varsin oikeilta lähinnä siitä syystä, että karhunmetästys on kuitenkin aika tavalla erilaista kuin monen muun riistan metsästäminen. Karhu vaatii suuremman alueen tullakseen metsästetyksi, jos näin voisi sanoa. Siihen liittyy myöskin eri asiantuntijoiden näkemys siitä, että karhunmetästys olisi pitänyt voida kiintiöidä, kuten me myöskin halusimme esittää ja esitimmekin lain toisessa käsittelyssä pykälämuutoksena. Tosin valiokunnassa syntyi tässä yhteydessä tietynlainen kompromissi, joka sisällytettiin lain 10 §:ään, jossa todettiin se, että myöskin kiintiöjärjestelmän käyttö on mahdollista.

Kevätmetästysasia on myöskin puhuttanut tavattomasti karhunmetästäjiä, jotka harrastavat tätä lajia, ja se on synnyttänyt monenlaisia kysymyksiä siitä, miten kevätmetästykseen tulisi suhtautua. Nyt näyttää kuitenkin siltä, että ratkaisu on jo tapahtunut, eli hallituksen esityksen perusteluissa on todettu, että kevätmetästys tultaneen kieltämään, ja toisaalta täällä on nyt käynyt ilmi myös se, että hallituspuoleista löytyy voimakas tahto sille, että karhunmetästys kokonaan kielletään, niin kuin monien muidenkin toimesta.

Eräs asiantuntija, joka on tutkinut nimenomaan riistaa ja petoja, on lausunut näkemyksensä siitä, että kevätmetästystä olisi voitu jollakin tavalla rajoittaa ajallisesti, jolloin se olisi kenties ollut mahdollista pohjoisen sekä etelän karhunmetästäjille, mutta tuo asia tulee nyt ministeriön kautta asetuksella säädeltäväksi.

Socialidemokraatit ottivat kantaa asiaan, mikä liittyy metsästysoikeuden sitomiseen maanomistukseen. Se on ollut meille perinteisesti kysymys, joka on meitä huolestuttanut siitä syystä, että katsomme, että metsästysoikeuden ja metsästäminen ja metsästyksen harrastamisen tulisi olla kaikille suomalaisille mahdollista. Valiokuntakäsittelyssä kieltämättä kyllä jonkun veran löydettiin yhteistä mieltä myös tämän asian eteenpäinviemiseksi. Mietinnössä on monissa osin koetettu huomioida myös jokamiehen oikeuksia, ja siinä mielessä voisi todeta, että parempi laiha sopu kuin lihava riita.

Ed. Rajamäki teki lain perusteluihin esityksiä, jotka liittyvät metsästyseuratoiminnan kehittämiseen ja siihen, millä tavoin taloudellisia resursseja voidaan ohjata näiden järjestöjen kautta, ja toisaalta maanomistukseen eli siihen, että

selvitettäisiin se, voitaisiinko jatkossa kehittää metsästystä siten, että sitä voitaisiin harjoittaa laajemmissa kokonaisuuksissa.

Arvoisa puhemies! Kannatan ed. Rajamäen tekemiä ehdotuksia.

Ed. P u i s t o : Arvoisa puhemies! Vielä kertaalleen haluan puuttua lintujen ja vesilintujen kevätmetsästykseen. Pahoittelen, että ed. Luukkaisen tekemä muutosesitys on liian yleinen. Tästä on jäänyt sana "vesilinnut" pois, ja tämä ei enää saakaan välttämättä sitä kannatusta, jonka vanhakantaisen perinteisen vesilintujen kevätmetsästyksen kielto olisi ansainnut.

Arvoisa puhemies! Hyvin lyhyesti mainitsen, että tänäkin keväänä on nähty Turun saaristossa tilanteita, joissa kalastajat ensin itsensä sisäisesti lämmitettyään ryhtyvät haahkoja ampumaan ja lähellä olleiden asiantuntijoiden lausuntojen mukaan varmasti tunnistettuna mukana oli muutama pilkkasiipi. Kun tästä ilmoitettiin rajavartiolaitokselle, viranomaiset saapuivat paikalle, keskustelivat hetken tuttujen kalastajien kanssa ja ilmoittivat eläintieteen asiantuntijoille, jotka läheltä olivat tunnistaneet nämä linnut, että näiden on syytä paremmin opetella tunnistamaan linnut. Olen sitä mieltä, että nämäkään kalastajat eivät nälkäänsä ampuneet ja olisivat voineet iltansa viihteeksi tehdä jotakin muuta kuin häiritä keväällä vesilintuja.

Ed. S-L. Anttila : Herra puhemies! Ed. Luukkainen kiirehti Suomen EY-jäsenyyttä ja toivoi sen tuovan Suomeen toisen tyypiset metsästystavat ja -kulttuurin. Ed. Luukkaiselle suositteaisin, että hän perehtyisi näihin kysymyksiin. Ed. Pulliainen olisi tavattoman hyvä häntä näissä asioissa opettamaan siitä syystä, että ed. Pullaisen puheenvuoro oli todella asiantunteva ja perustui nimenomaan tietämykseen eikä retoriikkaan.

Ed. Puisto äsken puhui lintujen kevätmetsästyksestä. Valiokunnan mietinnössä sivulla 6 on minusta on otettu ainoa kanta, joka tässä tilanteessa on mahdollinen. Me vaadimme asian selvittämistä, ja tutkimusten valmistuttua merilintujen kevätmetsästys on otettava kokonaisarviointin kohteeksi. Minusta tässä vaiheessa muuta ei ole tehtävissä. Asia pitää ensin selvittää ja sen jälkeen hutkia.

Ed. Puisto (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Haluaisin ottaa kantaa valiokunnan puheenjohtajan puheenvuoroon. Olen iloinen,

että se kohta on mietinnössä. Olen sen lukenut ja tiedän siitä. Mutta kun lakia on 30 vuotta sitten viimeksi käsitelty, niin se on korulause, joka ei pesiviä lintuja yhtään rauhoita. Ja se, että pesiviä lintuja ei ammuta, ei lohduta lintuja. Ei lintu saa viestiä siitä, että naapurina ammutaan eikä sinua, joka olet muniesi päällä.

Ed. S-L. Anttila (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Puistolle: Valiokunnalla on mahdollisuus seurata, miten meidän kannanottomme etenevät ministeriön valmistelussa, ja mahdollisesti puuttua asioihin jatkossa.

Ed. U k k o l a : Herra puhemies! Kun kirkkolakia tässä talossa käsitellään, niin asian käsittelyyn eivät saa osallistua sellaiset henkilöt, jotka eivät kuulu kirkkoon. Tämä laki on sellainen, että toivoisin, että minulle joku sanoisi, että ei saa osallistua tämän lain käsittelyyn, kun ei kerta mitään ymmärrä sen päälle. Toisin sanoen nyt kyllä kansanedustaja joutuu tekemään päätöksen asiassa, josta ei kerta kaikkiaan tiedä yhtään mitään. Kun ei tunne pyssyä, kummin päin sillä ammutaan, niin sitten pitäisi ottaa kantaa siihen, minkälaisen lain tässä eduskunnassa hyväksyy.

Toinen asia: Ed. Pulliainen oli varmasti aivan oikeassa, kun hän sanoi, että metsästäjän on tunnistettava, mitä ampuu. Onneksi minä en metsästä, kun minä en tunne kunnolla yhtäkään näistä metsästyslain 5 §:ssä olevista otuksista, linnuista. (Eduskunnasta: Ei kissakaan!) — Kissan tunnen!

Kolmas asia on se, että kun aikanaan tammihiiri rauhoitettiin, ihmettelin, miten minun kissani tunnistaa tammihiiren, että sitä ei saa tappaa mutta kotihiiren saa, kun minäkään en osaa tunnistaa näitä ja kun en sitten osaa kissalle opettaa, että tammihiirtä nimenomaan ei saa tappaa, mutta kotihiiren saa tappaa.

Neljäs asia: Tässä rauhoittamattomien eläinten luettelossa on semmoisia minulle rakkaita otuksia kuin räkättirastas, varis ja harakka. On se kumma, että näiden puolesta ei ole kukaan ollut valiokunnassa puhumassa, että eihän näitä saisi ampua. Ne kuitenkin ovat Luojan luomia olentoja ja antavat iloa kesämökille ja ihmisille.

Ed. L u u k k a i n e n : Arvoisa puhemies! Tulin nyt toistamiseen tänne, kun tiettyssä keskustelun vaiheessa ei saanut lainkaan vastauspuheenvuoroja.

Mitä tulee ensin lintujen kevätmetsästyksen kieltosysteemiin, niin todellakin olen tarkoitta-

nut sitä nimenomaan vesilintujen kevätmetsästyksen osalta, koska eihän tavallaan tarvitse yrittää kieltää sellaista linnustusta, jota ei ole edes olemassa. Eli ponsilausumani tarkoittaa nimenomaan vesilintujen kevätmetsästystä. Luotan maa- ja metsätalousministeriön asiantuntemukseen tältä osin niin paljon, että ase- tuksen yksityiskohdat kyllä lokahtavat kohdalleen, että tässä ei mennä millekään muulle alueelle.

Mitä tulee ed. Pulliaisen esiin ottamaan tunnistettavuusperiaatteen, niin totta kai lajitun- nistettavuusperiaatteen pitäisi olla kaiken met- sästystyksen pohjana. Kuuluuhan se paljon mai- nostettuun metsästäjän tutkintoonkin. Mutta käytäntö on osoittanut, että se ei riitä. Kun traktoreita ammutaan ihmisinä ja lapsia lintui- na, niin on selvää, että ei voi luottaa siihen, että tunnistettavuusperiaate riittäisi ja toimisi käy- tännössä. Siksi näitä säädöksiä on muutettava niin, että pimeässä pyssyn kanssa mesominen ei enää olisi mahdollista.

Samoin kestävä käytön periaate on todella kaunis ja kannatan sen noudattamista. Mutta jos hallituksen tulkinta siitä on sen mukainen kuin esimerkiksi metsästyslain hallituksen esityksen perusteluissa sanotaan, että luvanvaraisuutta koskeva säännös ei merkitsisi muutosta nykyi- seen käytäntöön, on ihan turha kuvitella, että näillä raameilla kestävä käytön periaate toisi muutosta. Sen takia minusta on tehtävä ponsi, joka ensin takaa, että meillä on kestävät kannat ja sen jälkeen voidaan ruveta metsästäämään.

Mitä tulee karhujen rooliin EY:ssä, niin juuri niinhän se on, että juuri siksi, kun Euroopan alueella karhuja on niin vähän ja karhu on niin harvinainen ja uhanalainen, Suomella on vastuu Euroopan mittakaavassa kuin myös globaalissa mittakaavassa karhun tulevaisuudesta. Juuri sik- si Suomen pitäisi suojella ne karhut, jotka täällä ovat, jotta laji säilyisi Euroopan mittakaavassa.

Ed. Rajamäen puheenvuorosta kyllä paljastui tosi hyvin se, kuinka kaukana tavallaan hänen ajattelunsa on siitä näkemyksestä ja keskustelus- ta, jota kansainvälisissä luonnonsuojelupiireissä on jo kauan käyty ja käydään tälläkin hetkellä. Esimerkiksi suden suojakäytäväkysymyksessä, en todellakaan ole tarkoittanut, että Lappiin pitäisi tehdä aidattuja lasikattoisia asfalttiteitä, joita pitkin sudet voisivat marssia Venäjältä Suomen poikki Ruotsiin tai Norjaan. Kyse on kansainvälisestä termistä, joka tarkoittaa sitä, että tietyillä kaistaleilla, susien tunnetuilla vael- lusreiteillä, susien metsästäminen on kiellettyä,

jolloin sudet voivat vapaasti luonnossa mennä maasta toiseen.

Mitä tulee 14 vuorokauden kissanarikkaan, jonka ed. Rajamäki otti esille, niin ei siinä ole kyse mistään muusta kuin Suomenkin ratifioi- masta Euroopan neuvoston lemmikkieläinsopi- muksesta, joka edellyttää, että löytöeläinten kohdalla, lemmikkieläinten kohdalla, on talteen- ottomenettely; ennemmin tai myöhemmin Suo- menkin on tämä varmasti otettava käytäntöön.

Ed. H ä m ä l ä i n e n : Herra puhemies! Met- sästyslaista käyty keskustelu osoittaa, että kau- kaisiin asioihin on helppo ottaa kantaa, lähellä olevat vain ovat vaikeita. Suomalaiset tuntevat aitoa huolta pandan kohtalosta kaukaisessa Kii- nassa. Me paheksomme niitä köyhiä maattomia ihmisiä, jotka elääkseen raivaavat Amazonin suistoa, vahingoittavat maapallon keuhkoja ja tuhoavat lukemattomia eläinlajeja. Valistunut suomalainen kieltäytyy ostamasta norsunluuko- ruja ja norsunluuesineitä, ettei omalla toiminnal- laan olisi edistämässä norsunluun salakauppaa. Kaikki nämä kaukaiset ongelmat on helppo nähdä. Niihin on helppo ottaa kantaa. Vain läheiset ongelmat ovat vaikeita, niin kuin tämä eduskunnan keskustelukin osoittaa.

Pandan lisäksi me voimme paljon paremmin ja paljon enemmän vaikuttaa omien kotoisten lajiemme säilymiseen ja suojelemiseen, omien karhujemme, omien susiemme ja kaikkien suur- petojen suojeluun. Näiden lajien säilyminen on nimenomaan meidän valvottavanamme ja huo- lehdittavanamme, eikä pidä suhtautua alentu- vasti muualta Euroopasta tuleviin viesteihin esi- merkiksi suden suojelusta. Ne todistavat aitoa huolta näiden pohjoisten suurpetojen säilymisestä ihan samalla tavalla kuin me olemme ottaneet kantaa pandan säilymiseen Kiinassa ja nähneet sen koko maapallon eläinlajien säilymisen kan- nalta arvokkaaksi ja tarpeelliseksi. Aivan yhtä lailla keskeisessä Euroopassa, josta susi on hä- vinnyt, kannetaan huolta niistä viimeisistä, jotka vielä täällä pohjoisilla perukoilla elävät.

Minun lapsuudessani lapsia vielä maalla pelo- teltiin susilla siitä huolimatta, että sataan vuo- teen ei ole tiedetty suden käyneen ihmisen kimp- puun. Tämän päivän suomalainen lapsi voi ihan täydellä syyllä pelätä sitä, että pohjoismaisesta eläimistöä häviävät niin susi kuin karhukin ja muut komeat suurpedot, nisäkkäät, ahma ja ilves myöskin.

Iloitsin siitä ministeri Puran ilmoituksesta, että hän tulee kieltämään karhun kevätmetsäs-

tyksen asetuksella. Se tekee ponsien kirjaamisen tästä asiasta tarpeettomaksi. Olen tyytyväinen siitä, että hän kävi tämän ilmoituksen meille antamassa. Olin itse provosoimassa häntä tähän ilmoitukseen ja olen hyvin tyytyväinen, että saimme vastauksen häneltä nopeasti.

Mutta ei riitä, että karhujen kevätmetästys kielletään. Orpoja karhunpentuja ovat jo eläintarhat täynnä, ja se menettely on osoittanut harvinaislaatuista julmuutta muutenkin. Samanlaista julmuutta ja tarpeettomuutta on lintujen jatkuva kevätmetästys. Voi olla, kuten ed. Pulliainen sanoi, että se on sopusuhteissa Pariisin sopimusten kanssa. Voi olla, mutta tarkoituksenmukaista se menettely ei ole. Se ei sovi suomalaiseen nykypäivään. Se on menneen ajan muisto niiltä ajoilta, jolloin saaristolaiset kevään viimeisillä hetkillä, ennen kuin meriväylät avautuivat, tarvitsivat eläkkeeseen sen proteiininpanoksen, jonka muuttavat kevätlinnut heille antoivat.

Tällä hetkellä kyllä elämisestä ja elannosta pystytään muulla tavoin huolehtimaan. Kuten aikaisemmin kuultiin muun muassa ed. Puiston puheenvuorossa, käytäntö on johtanut myös tavattoman suuriin väärinkäytöksiin. Ed. Luukkaisen ponsi on paikallaan. Ed. Luukkaisen pontta ei pidä sillä tavalla saivarrellen tarkastella, kuin täällä on tehty. Se ei ole säädös. Se on valmistelulle ohje, jonka tarkoituksena on aivan selkeä, ja säädöstä valmisteltaessa tulevat varmasti jopa Utsjoen erityisolosuhteet, auringon nousun ja laskun poikkeukselliset ajat, huomioon otetuiksi.

Öiseen aikaan tapahtuvaa metsästystä täällä on puolusteltu ja uskottu siihen, että korjausta voidaan saada metsästyskortin menettämisen uhalla ja seuraamussäännöksiä kiristämällä ja tarkentamalla. Meillä on nähty tähän mennessä, että metsästyksessä, jota on öin ja päivin harrastettu, tarkkuus ei ole kovin hyvä, ei öin eikä edes päivin. Jokainen liikahtava oksa on saattanut näyttää teereltä, ja jokainen pensaan suhina on saattanut tuoda mieleen muun riistan. Kohteena ovat todellisuudessa saattaneet olla naapurin traktori ja joskus naapurin mieskin, puhumattaan siitä, ettei näillä öisillä eikä kaikilla sumeilla päiväsaikaan tehdyilläkään metsästysretkillä ole kyetty erottamaan eläinlajeja ja lintulajeja toisistaan.

Valiokunta on tehnyt pitkäjäsenisen työn ja hyvin voimakkaasti sitoutunut omaan esitykseensä. Se on kyllä hyvin ymmärrettävää, koska heidän työnsä ilmeisesti on ollut myös erittäin pitkän

sovittelun tulosta. Mutta ei se anna oikeutta suhtautua aliarvioiden ja pilkallisesti niihin muutosvaatimuksiin, joita täällä on esitetty. Kissa on luontokappale siinä kuin muukin eläin. Minusta on käsittämätöntä sellainen vähättely, jota täällä on suhtautumisessa kissan asemaa koskeviin puheisiin osoitettu.

Luonto ja eläimet ovat meille kaikille yhteisiä. Ne eivät kuulu ainoastaan metsästysjärjestöille. Ne eivät kuulu ainoastaan niille, jotka osaavat asetta käyttää. Eduskuntatyössä hyvin usein korostuu kaikissa valiokunnissa järjestöjen sanoma, järjestäytyneiden kansalaismielipiteiden sanoma. Ei ole oikeastaan sellaista tahoa, joka valiokuntaan välittäisi tavallisen, järjestäytymättömän, metsässä samoilevan, luonnosta nauttivan, eläimiä ja elämää kunnioittavan ihmisen asennetta.

Arvoisa puhemies! Sen vuoksi minusta meillä jokaisella, vaikka meillä ei ole metsästyskorttia emmekä osaa käsitellä ampuma-asetta, on oikeus vaatia kunnioitusta eläimiä kohtaan. Meillä on oikeus vaatia suurpetojen suojelua. Meillä on oikeus vaatia julmien metsästystapojen kieltämistä. Meillä on oikeus vaatia karhun ja lintujen kevätmetästysten lopettamista. Kissaakin meidän mielestämme pitää suojella ja kunnioittaa siinä kuin mitä tahansa eläintä.

Herra puhemies! Minä toivon, että metsästyslaki ja erityisesti ministeri Puran puheenvuoro karhun kevätmetästysten kiellosta ovat kuitenkin avaus siihen suuntaan, joka entistä enemmän kunnioittaa luontoa ja pyrkii suojelemaan meille arvokkaan eläimistön säilymistä.

Ed. Röntynen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Palaamatta enää kissoihin, variksiin ja harakoihin vastaan ed. Hämäläiselle, kun hän oli huolissaan siitä, että karhu häviää Suomesta sukupuuttoon. Mielestäni tällaista vaaraa ei tänä päivänä eikä huomennakaan ole, koska karhu lisääntyy aika hyvää vauhtia tässä tasavallassa ja leviää entistä alemmas ja alemmas itärajalta ja myös Pohjois-Suomesta. Varmasti ei ole kaukana se päivämäärä, kun joudutaan syksyllä myöntämään karhunkaatolupia vähän ympäri Suomea.

Kunnon metsästäjä ei varmasti ammu sellaista saalista, mitä ei tunne, ja pyrkii ampumaan sillä tavalla, että saaliin loppu olisi tuskaton. On tietysti tuomittava teko, jos karhulta ammutaan äiti keväällä. Mutta pitäisi myös puhua siitä, että syksyllä ammutaan hyvin paljon sellaisia karhu-naaraita, joita seuraavat pennut. Niistä ei ku-

kaan puhu mitään, koska niitä on ehkä vaikeampi todeta, kun syksyllä ei ole lunta.

Ed. Pulliainen: Arvoisa puhemies! Kun olen pidättäytynyt vastauspuheenvuorojen pyytämisestä, niin käytän yhden puheenvuoron vielä täältä edestä käsin.

Ensinnäkin kestävän käytön periaatteesta. On hyvin merkityksellistä se, pelataanko hallituksen esityksen perustelujen vai valiokunnan mietinnössään omaksumien näkökohtien perusteella. Minun käsitykseni on se, ja olen hankkinut myös juristien tukea, että viimeksi mainittu on se pohja, jolta lähdetään liikkeelle, siis eduskunnan vastaus. Siinä kestävän käytön periaate formuloidaan hyvin tiukasti ja täsmällisesti ja veloitetaan suorastaan toimimaan tämän mukaisesti. Tämä on selvä eettinen lähtökohta. Tätä valvotaan. Niin kuin valiokunnan kunnianarvoisa puheenjohtaja totesi, sen aikaa kun me täällä pakerramme, varmasti olemme vahtimassa, että asia todella näin etenee. Muutoinhan koko tämänöisellä prosessilla ei ole mitään merkitystä.

Ed. Luukkainen ehätti kertomaan, että karhu on Euroopan laajuisesti uhanalainen laji. Siinä hän veti yhtälön, että Eurooppa on yhtä kuin EY:n 12 jäsenvaltiota. Ehkä se juuri tässä suhteessa menikin pieleen. Jos karhu on EY:n alueella uhanalainen, niin kuin varmasti on, niin Euroopassa karhu ei ole uhanalainen laji, koko Euroopan laajuisesti arvioiden. Itäisessä Euroopassa on kymmeniätuhansia karhuyksilöitä. Yksin Karjalan tasavallan alueella on 2 500—3 000 karhua, ja sieltä me saamme muuttovoiton tällä hetkellä vuodessa 50—70 karhua. Karhu ei ole uhanalainen. Tämä on aivan selvä asia. Minusta on äärimmäisen kohtuutonta tuoda sellaisia väitteitä, joille ei löydy minkäänlaista tieteellistä perustetta eikä näyttöä.

Sama koskee sutta Euroopan laajuisesti. Ei susi ole uhanalainen Euroopan laajuisesti. Itäisessä Euroopassa on kymmeniätuhansia susia. (Ed. Hämäläinen: Miksi se meillä pitäisi tuhota?) — Ei kukaan halua sitä täältä tuhotakaan, ed. Hämäläinen. Juuri äsken käytin puheenvuoron, jossa pyrin osoittamaan mallin, jolla me opettasimme Suomen kansan elämään näitten muuttaman sadan suden kanssa, prosessista oli kysymys. (Ed. Hämäläinen: En minä sitä epäilekään!)

Sitten se, mikä tuli uutta valiokuntakäsittelyn aikana ja mikä on todella merkityksellistä, oli se, että tuli tämä alueellinen kiintiöjärjestelmä, joka juuri mahdollistaa kestävän käytön mukaisen menettelyn. Se oli siis uutta, hyvin perusteltu ja

selvä avaus uuteen mahdollisuuteen ja juuri siinä mielessä, että luodaan sellainen järjestelmä, joka toimii käytännössä ja jossa sitä kestävän käytön periaatetta ei rikota ja joka samalla toimii sen puolesta, että laittomiin jahteihin ei ryhdytä.

Sitten tunnistamisvaatimuksesta. En voi kuvitella mitään muuta mahdollisuutta — paitsi koulutustehtävän — kuin sen että silloin, kun lipsuu tältä kaidalta tieltä, tulos on kriminalisoitu rankimman mukaan. Näinhän on viime aikoina käynyt. Mitä uhanalaisempi uhri on, sen rankempi on se korvaus, joka valtiolle peritään siitä. Siinä lähdetään jopa siitä, että arvioidaan, kuinka paljon sen yksilön tarhakasvattaminen maksaisi eräällä tavalla, niin että siitä tulee jonkinlainen hinta jokaiselle elukalle. Tämä toivottavasti on sellainen uhka, joka puree. Minä uskon tähän systeemiin.

Mitä tulee kevätmetsästykseen, niin niiltä osin, kuin sitä nyt on remnanttina jäljellä, siinä ovat kohteena uroslinnut. Juuri eilispäivänä vielä lueskelin yhtä julkaisua, joka oli tuore selvitys näistä asioista, ja nehan ovat jo useimmiten paritelleet niin, että siihen varsinaiseen pesimistapahtumaan tämä vaurio ei liity, mitä siitä uroksen poistamisesta syntyy. Mutta siitä huolimatta minä olen valiokunnan ehdotusten kannalla, että tämä asia pikaisesti nyt selvitetään ja tähän nopeasti palataan.

Kun ed. U. Anttila totesi, että ryhmässä oltiin yksimielisiä, minä en ollut siinä ryhmäkokouksessa läsnä. Kun hän lisäksi totesi, että auringon nousun ja laskun välinen aika on yhtä kuin pimeä, niin juuri minä yritti äsken puheenvuorollani osoittaa, että juuri kun tällaisia yhtälöitä esiintyy, ongelmia syntyy.

Ed. J. J. J. Arvoisa puhemies! Siitä huolimatta, että ministeri Pura lupasi ryhtyä toimiin karhujen kevätmetsästyksen kieltämiseksi, mielestäni myöskin eduskunta voi ilmaista selkeän tahtonsa kevätmetsästyksen kieltämiseksi.

Sen vuoksi kannatan ed. Aittoniemen tekemää ehdotusta, joka on pöydille jaettu ed. Saarion nimissä.

Ed. Hämäläinen: Herra puhemies! Ed. Pulliainen korosti puheenvuorossaan niitä lähtökohtia, jotka valiokunnan hyväksymään mietintöön sisältyvät ja joita hänkin on ollut itse laatimassa. Valitettavasti vain on niin, että usko siihen, että tämä mietintö voisi käydä yli nyt hyväksyttävänä olevan lain, ei välttämättä pidä paikkaansa. Minun täytyy tässä nyt ed. Pulliai-

sen optimismia hiukan reaalityodellisuuteen palauttaa. Säädöskokoelmiin painetaan pelkästään laki, hallitukselle menevät tiedoksi pelkästään eduskunnan hyväksymät lausumat. Suomalaisesta oikeuskäytännöstä löytyy esimerkkejä siitä, että edes hallituksen esityksen perustelut, saatikka valiokunnan mietintöön sisältyneet kannanotot, eivät ole olleet ohjaamassa oikeuskäytäntöä, vaan korkein hallinto-oikeus on esimerkiksi perustanut ratkaisunsa näistä perusteista poiketen aivan puhtaasti lain pykäliin ja niitä itse tulkiten.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Luukkainen ed. U. Anttilan kannattamana ehdottanut kolmea perustelulausumaa:

1) "Hyväksyessään lakiehdotuksen eduskunta edellyttää, että metsästysajoista päätettäessä suurpetojen osalle säädetään moratorio siihen saakka, kunnes niiden kannat ovat saavuttaneet luonnonvarainneuvoston määrittämät tavoitteet."

2) "Hyväksyessään lakiehdotuksen eduskunta edellyttää, että metsästysajoista päätettäessä kielletään lintujen kevätmetsästys sekä linnustus auringon laskun ja nousun välisenä aikana."

3) "Hyväksyessään lakiehdotuksen eduskunta edellyttää, että tutkitaan mahdollisuutta säätää rauhoitettu suojakäytävä suden vaellusreiteille Venäjältä Suomen poikki Ruotsiin ja Norjaan ja siten turvata suden säilyminen elinkykyisenä Skandinaviassa."

Ed. Rajamäki on ed. Lahikaisen kannattamana ehdottanut kahta perustelulausumaa:

1) "Eduskunta edellyttää, että hallitus selvittää, miten vapaaehtoisen metsästyseuratoiminnan puitteissa hoidettavaa riistanhoitoa ja sen ohjausta voidaan tukea näiden seurojen jäsenten maksamilla veronluonteisilla riistanhoitomaksuilla, jotka valtio heiltä näihin tarkoituksiin kerää."

2) "Eduskunta edellyttää, että hallitus selvittää, mitä haittoja aiheutuu riistaeläinkantojen kestävän käytön mukaiseen hyödyntämiseen maa- ja vesialueiden omistusoikeudellisesta pirstonaisuudesta järkiperaiselle metsästykselle ja tulokselliselle riistanhoitotyölle ja mitä etuja saavutettaisiin perustamalla maahan laajemmat metsästysaluekokonaisuudet käsittävä metsästysaluejärjestelmä."

Ed. Aittoniemi on ed. Jurvan kannattamana ehdottanut perusteluissa lausuttavaksi: "Eduskunta edellyttää hallituksen ryhtyvän toimenpiteisiin hallituksen esityksen perusteluissakin tarkoitettun karhun kevätmetsästyksen kieltämiseksi."

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Edustajat Wahlström ja Stenius-Kaukonen merkitään läsnä oleviksi.

Toinen lakiehdotus julistetaan kiireelliseksi yksimielisesti.

Toinen lakiehdotus hyväksytään yksimielisesti.

Ensimmäinen, kolmas, neljäs ja viides lakiehdotus katsotaan hyväksytyiksi.

Eduskunta pysyy toisessa käsittelyssä tekevänsä päätöksessä lakialoitteeseen sisältyvän lakiehdotuksen hylkäämisestä.

Lakiehdotusten kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Nyt on päätettävä perusteluja koskevista ehdotuksista.

Äänestykset ja päätökset:

Äänestys ed. Luukkaisen 1) ehdotuksesta.

Mietintö "jaa", ed. Luukkaisen 1) ehdotus "ei".

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 124 jaa- ja 22 ei-ääntä; poissa 53. (Ään. 1)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Luukkaisen 2) ehdotuksesta.

Mietintö "jaa", ed. Luukkaisen 2) ehdotus "ei".

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 125 jaa- ja 28 ei-ääntä; poissa 46. (Ään. 2)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Luukkaisen 3) ehdotuksesta.

Mietintö ”jaa”, ed. Luukkaisen 3) ehdotus ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 135 jaa- ja 19 ei-ääntä; poissa 45. (Ään. 3)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Rajamäen 1) ehdotuksesta.

Mietintö ”jaa”, ed. Rajamäen 1) ehdotus ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 86 jaa- ja 67 ei-ääntä; poissa 46. (Ään. 4)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Rajamäen 2) ehdotuksesta.

Mietintö ”jaa”, ed. Rajamäen 2) ehdotus ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 93 jaa- ja 55 ei-ääntä, 7 tyhjää; poissa 44. (Ään. 5)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Aittoniemen ehdotuksesta.

Mietintö ”jaa”, ed. Aittoniemen ehdotus ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 89 jaa- ja 66 ei-ääntä; poissa 44. (Ään. 6)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Eduskunta yhtyy maa- ja metsätalousvaliokunnan ehdotukseen toivomusaloitteiden hylkäämisestä.

Asia on loppuun käsitelty.

2) Asetukset 27 päivältä marraskuuta 1992 sekä 30 päivältä huhtikuuta 1993 Yhdistyneiden Kansakuntien turvallisuusneuvoston Jugoslavian liitotasavaltaa koskevaan päätökseen perustuvien velvoitusten täyttämistä annetun asetuksen muuttamisesta

Ainoa käsittely

Asetukset n:ot 12/1992 vp ja 1

Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 6

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 6.

Keskustelua ei synny.

Mietintö hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

3) Asetus 4 päivältä joulukuuta 1992 Yhdistyneiden Kansakuntien turvallisuusneuvoston Liberiaa koskevaan päätökseen perustuvien velvoitusten täyttämistä

Ainoa käsittely

Asetus n:o 13/1992 vp

Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 7

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 7.

Keskustelua ei synny.

Mietintö hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

4) Ehdotus laiksi EFTA-valtioiden ja Romanian välillä tehdyn sopimuksen sekä siihen liittyvän Suomen ja Romanian välillä maataloustuotteiden kaupasta tehdyn pöytäkirjan eräiden määräysten hyväksymisestä

Ensimmäinen käsittely

Hallituksen esitys n:o 56

Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 8

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 8.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

5) Ehdotus laiksi Ukrainan kanssa tehdyn sijoitusten edistämistä ja molemminpuolista suojelua koskevan sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 57
Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 9

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 9.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

6) Ehdotus laiksi Valko-Venäjän kanssa tehdyn sijoitusten edistämistä ja molemminpuolista suojelua koskevan sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 58
Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 10

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 10.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

7) Ehdotus laiksi Uzbekistanin kanssa tehdyn sijoitusten edistämistä ja molemminpuolista suojelua koskevan sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 59
Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 11

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 11.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

8) Ehdotus laiksi poronhoitolain 4 §:n muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 192/1992 vp
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 8

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 8.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

9) Ehdotus laiksi räjähdysvaarallisista aineista annetun lain muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 72
Talousvaliokunnan mietintö n:o 19

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö n:o 19.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

10) Ehdotus laiksi kemikaalilain muuttamisesta annetun lain muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 74
Työasiainvaliokunnan mietintö n:o 4

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on työasiainvaliokunnan mietintö n:o 4.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

11) Ehdotus laiksi asumistukilain muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 32
Ympäristövaliokunnan mietintö n:o 5

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on ympäristövaliokunnan mietintö n:o 5.

Keskustelu:

Ed. O. Ojala: Arvoisa puhemies! Kyseessä on siis hallituksen esitys laiksi asumistukilain muuttamiseksi, joka merkitsee sitä, että Kansaneläkelaitokselle ollaan siirtämässä asumistuen toimeenpanoon liittyvät tehtävät siten, että ympäristöministeriölle jäisi edelleen järjestelmän yleinen johto, ohjaus ja kehittäminen, näin ainakin sanotaan. Esitystä perustellaan myös sillä, että pyritään yhä enemmän siirtämään etuuksien toimeenpanoa Kansaneläkelaitokselle eli lähestytään ns. yhden luukun järjestelmää. Itse kuulun niihin, jotka lämpimästi kannattavat järkevää etuuksien maksatuksen siirtämistä Kansaneläkelaitokselle.

En myöskään vastusta tätä esitystä, mutta totean, että olen kyllä erittäin huolissani siitä, miten asumistuen maksatus tulee käytännössä toteutumaan. Täytyy myöntää, että ympäristövaliokunnan mietintö on minulle tässä suhteessa pettymys. Vastalauseessa kiinnitetään erityistä huomiota siihen, mitä tulee kunnissa tapahtumaan, kun asuntohallitusta ei enää ole ja kunnissa olevaa asiantuntemusta ei mitä todennäköisimmin tulla siirtämään Kansaneläkelaitokselle. Vastalauseesta käy ilmi tämä huoli, miten järjestelmä ylipäänsä tulee toimimaan. Tähän viitataan myös valiokunnan varsinaisessa mietinnössä, mutta mielestäni varsin ympäröiväisesti. Tältä osin jäin kyllä miettimään, ollaanko ympäristövaliokunnassa todellakaan tietoisia siitä valtavasta paineesta, joka tällä hetkellä nimenomaan erilaisten sosiaaliturvaheikkouksien takia kohdistuu varmasti niin Kansaneläkelaitokseen kuin yksittäisiin kuntiin.

Arvoisa puhemies! Voidaan sanoa myös sillä tavalla, että virhe tapahtui itse asiassa jo silloin, kun eduskunta teki päätöksen asuntohallituksen lakkauttamisesta. Nimittäin ministeriö ei voi olla ohjeiden antaja ja käytännön toimenpiteiden hoitaja. Jonnekin toimeenpanotehtävä täytyy siirtää, ja tietysti tässä tapauksessa Kansaneläkelaitos on se looginen paikka, johon se siirretään.

Siitä huolimatta olen todella hyvin huolissani siitä, miten kansalaisten oikeusturva tulee toteutumaan tämän asian yhteydessä, ja erityisesti siitä, mahtaako käydä nyt niin, että hakemusten käsittelyaika tulee huomattavasti pitenemään. Esimerkiksi vuoden 90 lopulla koko

maata ajatellen asumistukihakemusten käsittelyaika oli noin 39 päivää, vuoden 92 lopussa 37 päivää. Joissakin kaupungeissa ajat ovat saattaneet olla erittäin pitkiä. Esimerkiksi Helsingissä vuonna 90 käsittelyaika oli 80 päivää, mutta nyt onneksi me olemme pääkaupungissa pystyneet tehostamaan toimintaa, joten käsittelyaika oli tammikuussa tänä vuonna 19,4 päivää. Mutta siitä huolimatta kyse on varsin pitkästä ajasta. On aivan selvää, että jos asumistukihakemusten käsittely viivästyy, se merkitsee vastaavasti painetta toimeentulotukilukkuilla, joilla niilläkin kaikissa kunnissa on kasvava paine meneillään.

Tiedän, että myös valiokunnassa kuullut asiantuntijat, varsinkin kuntien edustajat, ovat olleet varsin kriittisiä. Tästä syystä myös itse olen kovin epäroivä siirron järkevyydestä. Mutta kuten sanoin, kyseessä on tietynlainen kokonaisuus, ja kun pirulle annetaan pikkusormi, niin siinä rupeaa helposti menemään koko käsi. Eduskunnan olisi ehkä ollut syytä perusteellisemmin harkita sitä, oliko näissä olosuhteissa asuntohallituksen lakkauttuspäätös ollenkaan viisas. (Ed. Paloheimo: Oli!) — Ed. Paloheimo huutelee, että hänen mielestään se oli viisas, mutta meidän tiedämme, että ed. Paloheimo on tällä muutoinkin jyräämässä lähes kaiken, jopa tarpeellisenkin, hallinnon ollenkaan miettimättä, mitä siitä seuraa. (Ed. Paloheimo: Sitä on niin vähän!) — Itsekin olen toistuvasti sanonut, ed. Paloheimo, että järjetöntä byrokratiaa pitää purkaa, mutta siinä voi mennä lapsi pesuveden mukana, kun tehdään näitä päätöksiä eduskunnassa.

Arvoisa puhemies! Tänään juuri jälleen kuulin me sosiaali- ja terveysvaliokunnassa asiantuntijoita asiassa, joka liittyy perhetuen uudistamiseen. Mutta kun me tiedämme, että asumistukeen varatut määrärahat ovat tälle vuodelle runsaasti alentuneet, niin se merkitsee lisääntyvää painetta kuntien toimeentulopuolella. Ensi vuonna ollaan taas tekemässä hokkuspokkustempu, eli kun lapsilisäauudistus tehdään, niin sitten se, mitä tänä vuonna on asumistuen osalta karsittu, lähestulkoon palautetaan lapsiperheille. Tämä jos mikä osoittaa, että tässä maassa ei tällä hetkellä sen paremmin asumistukiasioissa kuin yleensä koko sosiaaliturvajärjestelmässäkään ole tietoa siitä, mihin pyritään, mitä tavoitellaan, mikä on järkevää ja missä tahdissa päätöksiä tehdään.

Juuri tästä syystä myös pelkään siirtoa Kansaneläkelaitokselle. Tiedän kyllä, että siellä on

varsin perusteellisesti paneuduttu asiaan ja valmisteltu atk-järjestelmiä siihen kuntoon, että tästä tehtävästä voitaisiin selviytyä. Saattaa käydä kuitenkin niin, että Kansaneläkelaitos, joka on muutoinkin saanut yhä lisää tehtäviä, voi joutua yksinkertaisesti aivan kohtuuttoman paineen alaiseksi. Missä tahansa organisaatiossa asiantuntemuksen kehittyminen vie oman aikansa.

Olen myös ymmärtänyt, että johtaja Pesola, joka tietääkseni vastaa henkilöstöasioista, on ilmoittanut, että lisää henkilöstöä ei näitä tehtäviä varten tarvita Kansaneläkelaitokseen. Kun sen paremmin asuntohallituksesta kuin ilmeisesti kunnistakaan ei olla siirtämässä sinne asiantuntevaa henkilöstöä, niin olen todella huolissani, kuinka perheiden tulee käymään. Paraskaan atk-järjestelmä ei korvaa inhimillistä tietotaitoa, sellaista tietotaitoa, joka on vuosien mittaan kehittynyt. Se on ihmisten aivoissa, siinä tietokoneessa, jonka vain kokemus voi tuoda tullessaan. Tietokonejärjestelmät toimivat vain siten kuin ne on ohjelmoitu. Kun ne joutuvat uuden ja ennalta-arvaamattoman tehtävän eteen, niiltä ei löydy siihen ratkaisua.

Arvoisa puhemies! Valiokunnan enemmistö on kiinnittänyt kyllä huomiota siihen, että mikäli Kansaneläkelaitos tarvitsee lisää henkilöstöä, niin se katsoo, että kuntien henkilöstön pitää voida tasapuolisesti hakea näitä paikkoja. Vastalauseessa taas edellytetään, että Kansaneläkelaitokseen tulee palkata asiantuntijoiksi ja asumistukihakemusten käsittelijöiksi pitkäaikaisen kokemuksen omaavia kuntatason viranhaltijoita. Tässä suhteessa, arvoisa puhemies, minä olen vastalauseen kirjoittajien kannalla ja tulen aikaan, kun siitä täällä äänestetään, äänestämään vastalauseen mukaisesti. Minusta se, että kuntien viranhaltijat olisivat tasavertaisia hakemaan mahdollisesti auki tulevia paikkoja, on kai itsestään selvää; eihän heitä voi syrjäyttää. Mutta kun valiokunta ei ole pitänyt tarpeellisenä huolehtia siitä, että varmistettaisiin se, että Kansaneläkelaitoksella on tämä asiantuntemus, niin minusta valiokunta on ollut vähän lepsu tässä asiassa. Mutta toivottavasti tämä ponsi hyväksytään. Tässä on kuitenkin vielä puoli vuotta aikaa, joten voitaisiin huolehtia siitä, että vuodenvaihteessa, kun tehtävät Kansaneläkelaitokselle siirtyvät, siellä on myös riittävästi ammattitaitoista henkilöstöä huolehtimaan niistä.

Ed. H a u t a l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minustakin tähän lakiesitykseen

sisältyy ongelmia. Kaikesta huolimatta olen äänestänyt valiokunnassa sen puolesta, koska myös kunnissa on ollut ongelmia asumistuen maksamisessa. Käytäntö eri kunnissa on ollut varsin erilaista. Ei läheskään kaikissa kunnissa ole päästy tuollaisiin tuloksiin, joita ed. O. Ojala esitteli, että ratkaisut tulisivat 37 päivässä. Uskon, että tätä kautta voidaan saada jotain parannusta aikaiseksi.

Itse olen ehkä ollut huolissani siitä, että kun Kelalle alkaa siirtyä yhä enemmän tietoja haki-joista, kun yhden luukun periaate toteutuu, niin silloin täytyy pitää samaan aikaan huolta hakijoiden tietosuojasta. Tästä myös valiokunnassa tietosuojavaltuutettu on kertonut saman suuntaisia näkemyksiään.

Ed. K a u t t o (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuskin meillä kellään on mitään sitä vastaan, että tulisikin yhden luukun järjestelmiä, mutta valitettavasti tämä esitys johtaa aivan päinvastaiseen tulokseen. Eli vastaisin ed. Outi Ojalalle, että tässä tulee käymään niin, että valtion tasolla näitä asioita joudutaan jatkossa hoitamaan STM:ssä kokonaisnäkökannan puolesta, hallinnon osalta ympäristöministeriössä ja toimeenpanon osalta Kelassa. Kuntatasolla tämä tulee aiheuttamaan sen, että kun noin 2/3 näistä asiakkaita on jo asuntolainojensa ym. puitteissa kuntien asiakkaita, niin he joutuvat jatkossakin toimimaan siten, että hakiessaan esimerkiksi kunnan vuokra-asuntoa he sen jälkeen joutuvat menemään Kelan toimistoon kysymään, paljonko tulee asumistukea, menemään takaisin kunnantoihimistoon, jossa mahdollisesti katsotaan, onko heillä varaa kyseiseen asuntoon. Lisäksi tulee olemaan sellaisia kuntia, joissa ei ole Kelan toimistoja. Eli nyt varsinainen sotku tästä tuleekin.

Sitten vielä mitkä ovat Kelan henkilökunnan mahdollisuudet käsitellä näitä asioita? Nyt joudutaan kouluttamaan henkilökuntaa, järjestämään atk-laitteistot, jotka ovat tähän mennessä jo kunnissa toimineet ja olisivat mahdollisuudensa toimia jatkossakin.

Tämä asia olisi pystytty kuntien osalta saattamaan siten järjestykseen, vaikka asuntohallitus lakkaakin, että ympäristöministeriö ja asuntorahasto olisivat osaltaan näitä asioita hoitaneet. Kuntien ruuhkautunut tilanne ei johdu tosiaan siitä, että kunnat eivät tähän olisi pystyneet, vaan se on johtunut siitä, että työttömyystilanne ja vuosittaiset tiettyyn määräaikaan sidotut tarkistukset ovat aiheuttaneet sen, että ruuhkia on

syntynyt. Eli näihin asioihin olisi voinut puuttua toisella tavalla. Tässä onkin pelättävissä tosiaan, että nyt muutamasta kuukaudesta ruuhka-ajat tulevat vielä pitenemään.

Ed. Myller: Arvoisa puhemies! Ollaanpa mitä mieltä tahansa siitä, onko järkevää asumistuen maksatus siirtää Kelaan tai ei, se on kai todettava yhteisesti, että tämä siirto tapahtuu todella onnettomaan aikaan sen vuoksi, että asumistukea on leikattu rajusti ja asumistuen hakijoitten määrät ovat kasvaneet samoin rajusti. Eli tilanteessa, jossa on mahdollisuus monenlaisen kaaokseen, tehdään niin mittava muutos, että kaikki asiantuntijat, jotka asumistuen kanssa ovat tekemisissä, pelkäävät todella vuodenvaihdetta ja aikaa sen jälkeen.

Ed. O. Ojala kertoi, että virhe tässä suhteessa tapahtui jo silloin, kun asuntohallitus lakkautettiin. En yhtään kiellä, etteikö siinä tapahtunut montakin virhettä, ja tulevaisuudessa tulemme vielä näkemään, että tämä ei ole ainut asia, jonka yhteydessä joudumme miettimään sitä, mikä on vastuullinen viranomainen silloin, kun ihmiset ovat saamassa yhteiskunnalta palveluja tai jonkun viranomaisen pitää valvoa, meneekö tuo palvelu tai tulonsiirto oikeaan kohteeseen.

Mutta joka tapauksessa asumistuki voidaan säilyttää kunnissa, vaikka asuntohallitusta ei ole, koska näiltä osin on aivan mahdollista, että nämä asuntohallituksen tehtävät aivan samoin kuin sen monet muutkin tehtävät siirtyvät suoraan asuntorahastolle ja sitä kautta sieltä valvotaan kuntien maksatusta. Tämä ei riitä perusteluksi sille, että asumistuki siirretään Kelaan.

Itse pidän erittäin isona ongelmana tai periaatteellisena kysymyksenä sitä, että aikoinaan jo toinen lakivaliokunta useampaan kertaan esitti, että asumistuen täytyy olla tarveharkintainen tukimuoto ja nimenomaan tätä tarveharkintaisista tukimuotoa on kehitettävä asumisen perustukena, ja nyt tähän Kela-siirtoon liittyy myös se näkökulma, että tarveharkintaisuus heikkenee. Se ei suoraan ole tästä laista luettavissa, mutta Kelasta annettavat etuudet kaikki ovat luonteeltaan summittaisempia kuin asumistuki. Kun meillä on vähemmän resursseja käytettävissä — sanoin jo, että asumistukea on voimakkaasti leikattu, meillä on vähemmän rahaa käytettävissä ja enemmän hakijoita — olisi aivan luonnollista, että silloin katsottaisiin vielä tarkemmin, minne tuki kohdennetaan. Nyt joudutaan siihen tilanteeseen, joka jo on esimerkiksi eläkeläisten

asumistuen osalta, että siinä ei huomioida asuntopoliittisia puolia ja tarveharkinta on hyvin summaarista. Tämä ei voi palvella niitä tavoitteita, joita eduskunta aiemmin yksimielisesti asumistuen osalta on lausunut.

Hallitus perustelee tätä muutosta sillä, että kuntalaiset saisivat palvelun yhdeltä luukulta. Ed. Kautto erittäin hyvin perusteli, että jos yhtä luukkuu lähdetään hakemaan, se luukku ei ole Kela asuntoasioissa, vaan se luukku on nimenomaan kunnan asuntotoimisto, koska suurin osa asunnontarvitsijoista joka tapauksessa asioi kunnan asuntotoimistossa jossain asian yhteydessä.

Vaikka periaatteessa kysymys siitä, miten asumistuki tulevaisuudessa kohdentuu, on mielestäni tärkein, tämän asian yhteydessä en voi myöskään olla kiinnittämättä huomiota siihen epäkohtaan, mikä syntyy siitä, että kunnissa on asumistukiasioita hoitaneita henkilöitä, 15—20 vuotta ovat näihin asioihin perehtyneet, ja heidän asiantuntemustaan ei haluta käyttää, vaan koulutetaan Kelassa uusia ihmisiä näiden asioiden käsittelyyn. Tätä ei missään tapauksessa voi pitää oikeudenmukaisena. Kunnallisiiton asuntosihteri mielestäni erinomaisesti tämän asian omassa asiantuntijapuheenvuorossaan toi esille. Hän ykskantaan totesi valiokunnassa, että kysymyshän on siitä, kummassa irtisanotaan henkilöstöä, Kelassa vai kunnissa.

En missään tapauksessa voi hyväksyä sitä, että ne ihmiset, jotka ovat asioihin perehtyneet, tehneet vuosikausia työtä, joutuvat tällaisesta muutoksesta kärsimään. Se ajatus, mikä valiokunnan enemmistöllä oli, että kuntien asiantunteva henkilöstö voisi hakea mahdollisesti Kelaan auki tulevia paikkoja, on enemminkin hieman huvittava lause siellä mietinnössä sen vuoksi, että ei kai ketään suomalaista voida kieltää hakemasta auki olevia paikkoja. Sillä ei millään tavalla pyritä varmistamaan asiantuntemuksen siirtoa kuntien asuntotoimesta Kelalle.

Hallituksen perusteluissa viitataan ikään kuin eräänlaisena kompromissina siihen, että tällainen sekajärjestelmä olisi mahdollista luoda eli kun asunnontarvitsijat asioivat kunnissa, he saisivat myös yleistä informaatiota asumistuesta ja samaa informaatiota annettaisiin myös Kelassa. Mutta käytännössä, kun kunnista tämä henkilöstö poistuu, siellä ei ole sellaista työvoimaa, joka informaatiota voisi antaa.

Arvoisa puhemies! Kaikki asuntopuolen asiantuntijat olivat esitellessään valiokunnalle omia kantojaan täysin yksimielisiä siitä, että asumis-

tuen siirto Kelaan ei millään tavalla ole asunto-poliittisesti puolusteltavissa. Tulemmekin laki-esityksen kolmannessa käsittelyssä esittämään lain hyökkäämistä.

Ed. O. Ojalla: Herra puhemies! Ed. Myller sanoi, että asuntorahastolle olisi voinut siirtää nämä tehtävät, jotka asuntohallituksella oli. Minä totean, että niin toki olisi voitu, mutta silloin kun päätös asuntohallituksen lakkauttamisesta tehtiin, siinä yhteydessä, kuten ed. Myller erittäin hyvin muistaa, varsin suppeat tehtävät myöskin oli valiokunnan enemmistö hyväksynyt asuntorahoitukselle. Näin ollen sekin asia on ohi mennyttä aikaa. Sen takia tässä ollaan juuri tilanteessa, jonka sanoin. Vaikka käytin ainoastaan sanaa asuntohallituksen lakkauttaminen, tarkoitin niitä päätöksiä, jotka siinä yhteydessä tehtiin. Ne kaikki osaltaan mielestäni johtivat tähän tilanteeseen.

Pelkästään se, että kunnat hoitaisivat tehtävää siten, kuin ne ovat tähän asti hoitaneet, ei oikein enää tunnu mahdolliselta, valitettavasti. Olisi pitänyt silloin paljon perusteellisemmin miettiä nämä asiat. Niin kuin ed. Myllerkin jo siinä yhteydessä totesi, kysymys on paljon suuremmasta kokonaisuudesta ja merkittävämmistä asioista kuin silloin annettiin ymmärtää eikä vain ed. Paloheimon tarkoittamasta turhan byrokratian purkamisesta.

Ed. Kaarto: Arvoisa puhemies! Toteaisin ed. Myllerin käyttämään puheenvuoroon, että eivät vain kuntien asuntovirastot joudu jatkossa olemaan tämän asian kanssa tekemisissä, vaan myöskin tätä sekajärjestelmää tulee jatkossa korostamaan se, että kun ihmiset joutuvat yhä enemmän turvautumaan toimeentulotukeen, niin myöskin siinä yhteydessä joudutaan uudestaan trappaamaan Kelan toimistossa, josta joudutaan hakemaan tietoja asumistukiasioista, että asiat pystytään sovittamaan oikeudenmukaisesti yhteen.

Kyllä tässä todella on kysymys siitä, että Kelan pääkonttorin virheitä maksetaan nyt sillä, että kuntien irtisanottava henkilökunta joutuu sitä taakkaa kantamaan ja myöskin ne ihmiset, jotka joutuvat asumistuen viivästymisien ja leikkaamisien osalta kärsimään. Mielestäni tässä yhteydessä olisikin pitänyt ottaa esille ei suinkaan nykyisen järjestelmän romuttamista vaan nykyisen järjestelmän kehittäminen. Valtiolla on eräiden kuntien kanssa meneillään ns. front office -kokeilu, jossa pyritään yhteistyössä niitä toimin-

toja tehostamaan, jotka jo ovat jommankumman hallinnassa. Näen, että se olisi ollut lähtökohta, millä tätä asiaa olisi pitänyt viedä eteenpäin.

Ed. Vanhanen: Arvoisa puhemies! Ed. Myller viittasi siihen, että tässä olisi jollain tavalla sisään rakennettu tai rivien välistä löydetävissä ajatus asumistuen tarveharkintaisuuden lieventämisestä. Sitä tämä esitys ei milteään osin koske. Asumistuen perusteet säilyvät ennallaan.

Puolustaisin myös tämän lain yhteydessä yhden luukun periaatteen nykyistä parempaa toteutumista. Sosialidemokraatit esittävät omassa vastalauseessaan väitteen, jonka mukaan ainoastaan vajaa kolmannes asumistuen hakijoista on ennestään Kansaneläkelaitoksen asiakkaita. Ei tämä pidä paikkaansa. Asumistuen saajista noin 60 prosenttia on sellaisia lapsiperheitä, jotka asioi Kelassa. Lisäksi 34 prosenttia asumistuen saajista on työttömyysturvan peruspäivärahan piirissä ja asioivat Kelassa. Näiden yhteismäärä on aika paljon enemmän kuin vajaa kolmannes.

Kela huolehtii asumistuen saamiseen vaikuttavista tuloista, tällä hetkellä mm. työttömyysturvan peruspäivärahasta, sairauspäivärahasta, äitiys-, isyys- ja vanhempainrahasta, lasten kotihoidon tuesta, työvoimapolitiittisesta aikuiskoulutuksesta, kansaneläkkeestä, perhe-eläkkeestä ja kuntoutusrahasta. Tässä eräs lista niistä muista asioista, jotka ovat jo Kelassa ja jotka ovat vähän saman tyyppisiä kuin asumistuki. Väittäisin, että näiden osalta yhden luukun periaate monien näiden tukien saajien kannalta toteutuu aikaisempaa paremmin.

Ed. Myller: Arvoisa puhemies! Minulla on eri käsitys kuin ed. O. Ojalalla siitä, voitaisiinko ympäristöministeriön asuntorahastoon edelleenkin perustaa maksatusrekisteri, jonka kautta valvottaisiin kuntien maksatuksia. Se on aivan mahdollista tässäkin vaiheessa. Tämän takia, että on tehty jo virhe asuntohallituksen lakkauttamisessa, ei tarvitsisi tehdä toista virhettä.

Ed. Vanhanen, nämä ajatukset, jotka sisältyvät vastalauseeseemme, eivät ole pelkästään minun ajatuksiani. Varmasti hyvin muistatte sen, että monet asiantuntijat epäilivät, että kun Kelaan tulee suuri ruuhka ja siellä ei ole asiantuntevaa henkilöstöä selvittämään, silloin on suuri kiusaus siihen, että tarveharkintaa lievennetään, koska nimenomaan tarveharkinta vaatii työvoimaa. Silloin helposti mennään summittaisempan jakoon.

Täytyy muistaa, että kaikki etuudet, joista ed. Vanhanen vastauspuheenvuorossaan mainitsi, ovat sellaisia etuuksia, jotka tiettyjen toteutuneiden kriteerien perusteella annetaan kaikille eikä niihin liity sen tyyppistä tarveharkintaa, joka on asumistuella ominaista, eli sillä pyritään myös asutopolitiittisiin päämääriin. Tässä mielessä nämä tuet ovat erilaisia.

Sitten tämä, että yksi kolmasosa asumistuen hakijoista on ennestään Kansaneläkelaitoksen asiakkaita. Tämä on myös suoraan asiantuntijalausunnosta.

Ed. K a u t t o : Herra puhemies! Minusta ed. Vanhasen esittämä listaus siitä, minkälaisia kaikkia tukia nyt Kelan toimistosta saa ja miten samat ihmiset ovat mahdollisesti asumistuen puitteissa jatkossa Kelan kanssa tekemisissä, osoittaa hyvin sitä, että tarkoituksena on todella mennäkin siihen, että muutetaan asumistuen luonnetta pois tarveharkintaisuudesta ja nimenomaan siitä, että se on ollut yksi asutopolitiikkaan liittyvä toimenpide. Minun mielestäni lähtökohdan pitäisi olla se, että kun kaksi kolmasosaa näistä on kuntien asutotoimiston kanssa muutoin jo tekemisissä, niin heidän asumiseensa liittyvät päätökset myös asumistuen osalta olisi luonnollista säilyttää siellä. Missä on tiedot, siellä on luonnollisinta käsitellä myös asia.

Ed. V a n h a n e n : Arvoisa puhemies! Ne etuudet, joiden takia ihmiset nyt asioivat Kelassa, liittyvät yhden luukun periaatteen arviointiin. Se, että ihmiset joutuvat asioimaan ilmeisesti useammin Kelan kanssa kuin kunnan asutotoimistossa, perustele sitä, että tuki kannattaa keskittää Kelalle. On myös huomionarvoista se, että esimerkiksi Helsingissä on Kelan täyden palvelun toimistoja kymmenen, kun taas asumistukiasioita käsitellään — minä en ole aivan varma, mutta ymmärtääkseni — ainoastaan yhdessä toimistossa. Siirto Kelalle lisää huomattavasti palvelujen saatavuutta.

Myönnän sen, että asioiden käsittelyssä tulee varmasti olemaan ruuhkaa siirtymävaiheessa ensi vuodenvaihteessa, mutta jatkossa, kun aiemmin ruuhkaa aiheuttanut vuositarkastusmenettelyä joustavoitetaan, sen seurauksena työpaine tulee tasoittumaan koko vuoden ajalle aikaisempaa tasaisemmin ja on kaikki edellytykset sille, että ruuhkat pystytään tällä tavalla purkamaan.

Se, kuinka paljon asumistuen saajista on nyt Kelan asiakkaita, tuli valiokunnassa esille si-

ten, että yksi asiantuntija ilmaisi asian sanoen, että ”vain vajaa kolmasosa asumistuen hakijoista lienee ennestään Kelan asiakkaita”. Hän ei ollut Kelan asiantuntija vaan muilta tahoilta, ja hän ei tuntenut asiaa. Kelan piiristä tuoduista papereista kävi selvästi ilmi, että asumistuen saajista 60 prosenttia on lapsiperheitä ja sitä kautta Kelan asiakkaita ja lisäksi yli kolmannes asumistuen saajista on työttömyysturvan peruspäivärahan kautta Kelan asiakkaita. Lisäksi on näitä muita tukea saavia ryhmiä, jotka asioivat Kelassa, ja varmasti myös osa heistä on asumistuen piirissä.

Ed. O. O j a l a : Arvoisa puhemies! Oli hyvä, että ed. Vanhanenkin nyt korjasi näitä lukuja ja toi ne esille. Minullakin on aivan tämän vuoden tietoja, joista käy ilmi, että todellakin työttömien osuus on suuri, mutta ei ainakaan aivan noin suuri kuin ed. Vanhanen sanoi. Tietääkseni kun 199 716 sai asumistukea, niin 74 770 oli työttömiä. Opiskelijoita oli yllättävän suuri osuus, yli 37 000. Muita, joihin kuuluvat eläkeläiset, lapsiperheet, joissa ollaan työssä jne., oli runsaat 87 000.

Ehkä tässä yhteydessä on myös hyvä muistaa se, kun useasti kuvitellaan, niin kuin olen aikaisemminkin sanonut, että asumistuen saajat olisivat ainoastaan vuokra-asunnoissa asuvia tai pelkästään aravavuokra-asunnoissa asuvia, että tosiasiassa on se, että aravavuokra-asunnoissa asuvia asumistuen saajia oli 97 000 eli alle puolet, kun vapaarahoitteisissa vuokra-asunnoissa tai omistusasunnoissa tai vapaarahoitteisissa omistusasunnoissa asuvia oli yli 100 000. Tämäkin on aina hyvä muistaa, kun me asumistuesta puhumme.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

Pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti huomiseen täysistuntoon:

12) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 18 (K 4)

13) Hallintovaliokunnan mietintö n:o 10 (HE 44)

14) Ympäristövaliokunnan mietintö n:o 6 (HE 55)

Toinen varapuhemies: Eduskun-
nan seuraava täysistunto on tänään kello 16.25.

Täysistunto lopetetaan kello 16.15.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Jouni Vainio
